Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Телефони: HEnderson 4-0807, 4-0237. Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 250. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 4-го ГРУДНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, DECEMBER 4, 1953. No. 250. VOL. LXI.

АЙЗЕНҐАВЕР ПІДТРИМУЄ ДОЛЛЕСА ПРОТИ МЕККАРТІ

ТВЕРДИТЬ, ЩО ОБ'ЄДНАННЯ ВІЛЬНИХ НАРОДІВ — ЄДИНА НАДІЯ АМЕРИКИ; ВІРИТЬ, ЩО ВИЧИСТЯТЬ КОМУНІСТІВ З УРЯДІВ ДО ВИБОРІВ 1954 Р.

Вашингтон. — На черговій пресовій конференції президент Айзенгавер заявив, що він в цілості підтримує закордонну політику державного секретаря Доллеса. Президент сподівався запитів у цій справі і приготував писану заяву, яку дозволив дослівно цитувати. „Я вповні погоджуюся з заявою секретаря Доллеса, яку він склав на пресовій конференції", — сказав президент. Доллес виступив проти домагання МекКарті, щоб ЗДА силою змушували своїх союзників до послуху своїм плянам закордонної політики, вважаючи, що такі домагання шкодять Америці, бо підривають довір'я до неї закордону (МекКарті домагався, щоб ЗДА стримали допомогу тим державам, які ведуть торгівлю з червоним Китаєм).

Президент Айзенгавер сказав, що „об'єднання вільних народів — це єдина надія Америки". ЗДА мають бути тільки провідником вільного світу, а не диктатором над ним. Президент не згадав прізвища МекКарті, але зміст його заяви виразно показує, проти кого звернені його слова. Президент не погоджувався і в другому пункті з сен. МекКарті. Айзенгавер заявив, що комуністичних агентів вичистять з урядових установ перед виборами 1954, а МекКарті заявляв у своїй радіовій промові, що ця справа буде головним агітаційним гаслом під час найближчих виборів.

Айзенгавер, відповідаючи на інші запити, склав такі заяви: 1. Справа допущення червоного Китаю не буде обговорювана на конференції „трьох" на Бермудах. 2. Уряд ЗДА ще не знає, чи остання нота СССР дає потрібну підставу до зустрічі „чвірки" в Берліні (отже й міністра Молотова), бо ще не скінчене студіювання цієї ноти. 3. Редукція американських наземних військ в Европі була б можлива тільки після політичних нарад, але й тоді не редукована б її частини, які стоять близько можливого фронту. Сенатор МекКарті не займав становища до заяви Айзенгавера, „обіцяючи зробити це пізніше. Більшість республіканських політиків відмовлялися висловлювати свої думки в цій справі. Сенатори Айвес і Купер стали по боці Доллеса, а сенатор Мелон підтримує МекКарті.

Вантажники припинили страйк, скорившись судовій заборонi

Ню Йорк, Н. И. — Після одноденного частинного страйку вантажників у порті Ню Йорку та сусідніх [illegible] робітники з'явилися до праці, бо цей страйк, згідно з законом Тефта-Гартлі, заборонений аж до 25 грудня ц. р. Страйк спричинили ті вантажники, яких Двостейтова Портова Комісія не зареєструвала тому, що вони були вже раніше судово карані. Між незареєстрованими багато робітничих ватажків, які наймали робітників до праці. Припинення страйку було несподіванкою для Портової Комісії, яка сподівалася заворушень, бо між вантажниками діють дві спілки: стара Міжнародна Спілка Вантажників, що її позбавили членства в АФП, і новозорганізована спілка, яка далі належить до Американської Федерації Праці.

Страйк фотограверів у Ню Йорку триває

Ню Йорк, Н. И. — Страйк 400 фотограверів, який спричинив те, що Ню Йорк вже шостий день не має часописів — триває вже шостий день. Спілка фотограверів більшістю 289 проти 47 голосів відкинула пропозицію припинити страйк. Вони домагалися 15-долярової підвишки на тиждень, а видавці дають їм тільки 3.75. Тепер фотогравери обнизили свої домагання до 7.50 долярової підвишки, але підприємці твердять, що вони й так мають високі заробітки (126 долярів за денну, і 131 доляр за нічну зміну). Страйк додкуляє не тільки мешканцям Ню Йорку, які не мають часописів, але також і купцям, які не мають де рекламувати свої товари перед Різдвяними святами. У зв'язку з страйком 400 фотограверів, не працюють понад 20,000 інших робітників, внаслідок чого не появляються 5,500,000 примірників часописів. Шість найбільших нуйоркських часописів охоплені страйком, а сьомий щоденник „Ню Йорк Геральд Трибюн" не виходить, солідаризуючись з іншими видавництвами. Директор Федерального Посередництва у Вашингтоні Вайлі П. МекКой звернувся до фотограверів із закликом прийняти посередництво, але вони відмовились.

Вікс проти критиків Айзенгаверових співробітників

Ню Йорк, Н. И. — На Конгресі Американських Мануфактурних Промисловців у Ню Йорку секретар торгівлі Вікс гостро критикував усіх тих осіб, які, залишаючи в спокою прихильників комунізму та всяких обманців, нападають на промисловців, які належать до уряду президента Айзенгавера. Ці невідповідальні критики, казав Вікс, стріляють загороджувальним огнем по тих промисловцях, які вступили до урядової служби не для того, щоб збагатіти, а для того, щоб служити доброю радою, „щоб дати урядові, а не щось від нього взяти".

СЕНАТСЬКА КОМІСІЯ ПОГОДЖУЄТЬСЯ НА УМОВИ КАНАДІЙСЬКОГО УРЯДУ В СПРАВІ СВІДЧЕННЯ ГУЗЕНКА

Вашингтон. — Сенатська Підкомісія Внутрішньої Безпеки погодилася на умови канадійського уряду в справі переслухування бувшого совєтського шифрувальника Ігоря Гузенка і просить державного секретаря Джана Фостера Доллеса, щоб він обговорив справу секретного переслухування Гузенка в Канаді. Канадійський уряд не погоджувався на те, щоб американська сенатська комісія переслухувала Гузенка, але після другої ноти Доллеса дав згоду, щоб Гузенка переслухували в Канаді і щоб можна було опублікувати ті частини зізнань Гузенка, на які погодиться канадійський уряд. Сам Гузенко спочатку погоджувався зізнавати перед комісією американського Сенату, але пізніше заявив, що зізнавати не хоче, бо боїться, щоб під час переслухання не було виявлене його інкоґніто. Однак голова Сенатської Підкомісії Внутрішньої Безпеки сенатор Вільям Е. Дженнер твердить, що Гузенко буде зізнавати, бо він має фотокопії його заяви в цій справі, де Гузенко погодився бути свідком перед його комісією. Комісія рішилася переслухувати Гузенка після того, як бувший урядовець Вільям Людвік Ульман відмовився відповідати на запити перед комісією, чи є він комуніст і чи не помагав совєтським шпигунам. Ульман відмовився відповідати, пославшись на п'яту поправку до конституції. Ульман не хотів відповідати на запити, чи він фотографував таємні документи для совєтських шпигунів, спільно з Натаном Сілвермастером, і чи він діставав документи від Френка Ку і Гарольда Глесєра. Голова підкомісії Дженнер питався Ульмана, чи він приятелем запідозреного в шпигунстві Вайта. На цей запит Ульман відповів: „Я щасливий заявити, що „так."

Побут в Америці — найщасливіші роки для українського скитальця

Дітройт,Міш. — „Чотири роки побуту в Америці і праці в Компанії Форда є для мене і моєї жінки найщасливішими роками нашого життя" — заявив Іван Білоус кореспондентові „Форд Руж Ньюз", органу компанії Форда, що його читає 70,000 робітників. Ця газета, описуючи страшні відносини в Совєтському Союзі, подала довгу історію наших родин, які походять з підсовєтської України. „Я все ще не можу повірити, що живу в Америці, купую свій власний дім, маю банкове конто, новий холодильник, меблі та більше одягу, ніж мав будь-коли в своєму житті" — твердив п. Білоус, вияснюючи рівночасно, що в Совєтському Союзі він належав до фахових робітників і хоч заробляв 600 карбованців місячно, себто 200 карбованців більше, ніж звичайний робітник, а кожного місяця мусів віддавати урядові 50 карбованців на пенсійну оплату, а 150 карбованців на примусову „добровільну" державну позичку. Історія Білоусів була надрукована в органі Форда у зв'язку з прийняттям їх у члени „Юнайтед Фавндейшен Контрибюшин Плен" компанії Форда. Разом з виясненнями і дозвіллям Білоуса надруковано світлину його і його дружини.

В Джерзі Сити відбулася прем'єра „Загубленого скарбу"

В неділю, 29-го листопада, в залі місцевого Народного Дому, відбулася прем'єра „Загубленого скарбу", комедії в трьох діях І. Алексевича. В поодиноких ролях виступали: Ярослава Ілевич (бабуся), Юра Борчик (спортовець), Анатоль Радванський (директор таборового театру), Любов Сай (Нюся), Анна Дерлиця (таборова матрона), Мирон Чолган (голова табору), Микола Василик (комендант таборової поліції), Зенон Осінчук (референт Суспільної Опіки), Валя Калин (примадонна таборового театру), Микола Понеділок — (професор Музейний), Микола Герус (магістер Капіс), та Йосип Гірняк (таборовий лікар). Музику приготовили: Лев Гуменний (він теж керував „Джазовим Квартетом" на виставі) та Богдан Гірняк. Режисерія — Мирон Чолган, сценічне оформлення — А. Липчук, оформлення танків — Рома Прийма.

„САНТА КЛОС" ПОСПІШАЄ...

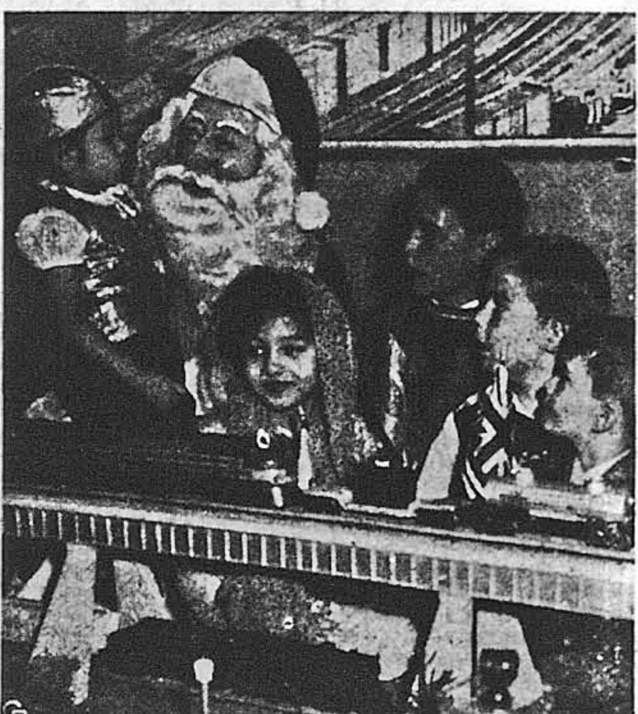

В підготові до Різдвяних свят американські міста вже від тепер освітлені мільйонами різнокольорових додаткових світел, всі крамниці відкриті ввечорі кілька годин довше, а по вулицях, зі голосників розносяться вечорами музика, вже ходять тисячі мешканців з більшими і меншими пакунками, призначеними на різдвяні подарунки для рідних і приятелів. До передсвяточного настрою належать і традиційні „Святі Клявси", які з усміхненими лицями та в червоних костюмах притягають увагу головно дітвори, що очікує від них подарунків. Передсвяточний похід тих „святих" почався цього року „Поїздом Приязні" з Об'єднаних Націй, який об'їжджатиме більшу від більшевизму Західню Европу з американськими подарунками для дітвори. Поїзд виправляли в дорогу одягнені в національні костюми діти представників в ОН, між якими, на жаль, не могло бути української дитини.

ВСЕ ГОТОВЕ ДЛЯ „ТРЬОХ ВЕЛИКИХ" НА БЕРМУДАХ

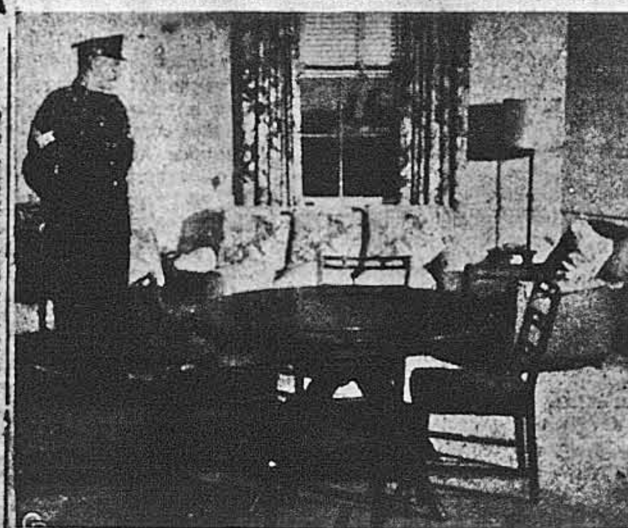

Вже на кілька днів перед конференцією голів урядів трьох західних великодержав, що почнеться на Бермудах в п'ятницю 4-го грудня, місцеві власті все приготовили, щоб забезпечити високим учасникам конференції вигоду і безпеку. — На фото: сержант Джозеф Ніксон з бермудської поліції стоїть на сторожі кімнати, в якій перебуватиме президент Айзенгавер.

Г. К. Лодж: „Вишинський спритніший від продавців холодильників ескімосам"

Об'єднані Нації, Н. И. — „Якщо Вишинський зможе переконати світову опінію, що покійний президент Франклін Деляно Рузвелт співпрацював з Гітлером, то він виявиться багато спритніший, як той чоловік, що продавав холодильники ескімосам", — заявив головний американський делеґат в Об'єднаних Націях, Г. К. Лодж, у відповідь на совєтський закид, що це Америка допомогла Гітлерові здвигнути силу III Райху. Вишинський виголосив свою другу промову в Генеральній Асамблеї у зв'язку з пропозицією Лоджа встановити міжнародну комісію, яка перевірила б правдивість альзитських даних про комуністичні звірства в Кореї. Спершу, Г. К. Лодж зробив цю пропозицію неофіційно, в листовній формі, передаючи свою заяву журналістам. Опісля він зголосив цей внесок формально, пропонуючи конкретно, щоб цю справу перевірив Міжнародній Червоний Хрест. Як можна було сподіватися, Вишинський негайно відкинув цю пропозицію, назвавши її демагогічною і зробленою для „публічного споживання". Так само Вишинський старався представити неповажним закид Г. К. Лоджа, що найбільш дволичною людиною виявився північно-корейський прем'єр генерал Нам Іль. Цей останній, мовляв, був головою комуністичної делеґації у переговорах про перемир'я і оскаржував альянтів в приборкуванні силою бунтів комуністичних полонених у півд. Кореї, проте водночас сам ті бунти організував. Г. К. Лодж підкреслив, що цей північно-корейський провідник був на [illegible] совєтським військовим старшиною і совєтським громадянином. Це твердження К. Лоджа піддержало його попередній закид, що за злочини комуністів у Кореї відповідальні Совєти.

Недострілянi американські вояки в Кореї свідчать про комуністичні звірства

Вашингтон. — Недостріляні американські вояки в Кореї оповідали перед Сенатською Комісією про совєтські звірства над союзними полоненими в Кореї. Одночасно Шеф Штабу Армії і бувший комендант у Кореї генерал Метью Ріджвей обвинувачував комуністів у „програмовій брутальності та в винищуванні воєнних полонених, якого ще не було в історії". Ріджвей заявив, що майже всі 8,608 американських вояків, що їх подано як „зниклих безвісти" — це жертви комуністичного звірства. Сержант Карі Г. Вейнел зізнав, що впродовж 8 годин він був похоронений, коли комуністи вкинули його до рова разом з іншими розстріляними вояками. Вейнел говорив із трудом, стримуючись від плачу (хоч він фаховий вояк), коли оповідав про смерть 40 південних корейців і 60 американців 28 вересня 1950 року, яких похоронено в спільній могилі. Сам Вейнел виліз з рова і при допомозі приязних південних корейців врятував своє життя. Вояк Джан Е. Мартін розповідав про те, як його взяли червоні в полон коло Пузану, і як він пішки перейшов дві третини півострова, зазнаючи побиття та голоду. Вкінці комуністи розстріляли решту 395 полонених, що ще жили, і вкинули їх до рова. Мартін врятувався тим, що сам упав до рова, а червоні не мали часу перевірити, чи всі полонені мертві. Лайтенант Генрі Дж. МекНікольс зізнавав, як комуністи виставляли його кілька разів раненого, перед своїми лініями, щоб деморалізувати дух американського війська. Над ранком американські вояки вийшли перед фронтову лінію і врятували МекНікольса.

Совєти схвильовані вістками про переговори Пакістану з ЗДА

Карачі, Пакістан. — Совєтський посол зажадав від пакістанського уряду вияснення у справі газетних повідомлень про те, начеб то між Пакістаном і З'єдиненими Державами велись переговори про фінансову допомогу Пакістанові, за яку цей останній ніби мав погодитись на американські летунські бази на території Пакістану. Совєтська нота підкреслює, що ця справа, з уваги на безпосереднє сусідство Пакістану з СССР, близько цікавить СССР. (Між Совєтами і Пакістаном простягається тільки вузька на 100 миль смуга Афґаністану). Хоч пакістанські й американські офіційні чинники заперечили згадані пресові повідомлення, проте пакістанська відповідь Совєтам стала на принциповому становищі, що будь-які закордонно-політичні умови Пакістану — це виключно його суверенна справа, до якої не можуть втручатися ніякі інші держави.

ВЕЛИКА ТРІЙКА З'ЇЗДИТЬСЯ НА БЕРМУДИ

ЧЕРЧИЛ ВЖЕ ПРИБУВ, СЕРЕД ЗЛИВНОГО ДОЩУ. — АЙЗЕНГАВЕРА ВІТАТИМУТЬ 21 ГАРМАТНИМ СТРІЛОМ

Такерс Тавн, Бермуди. — Британійський прем'єр Винстон Черчил прибув до столиці Бермудських островів в середу, разом із своїм почотом. Французький прем'єр Лянієль мав прибути туди в четвер, а президент Айзенгавер в п'ятницю. Всі делеґації прилітають великими літаками. Конференція керівників трьох західних великодержав відбуватиметься в „Середньо-Океанічному Клюбі" (Мід Ошен Клаб), що його південне крило, звернене в сторону океану, зарезервовано для членів делеґацій і на конференційні кімнати. Черчил і англійський міністер закордонних справ прибули якраз тоді, коли подав зливний дощ. 79-літній англійський прем'єр обома руками насунув на чоло капелюха, перейшов перед фронтом почесної гвардії і від'їхав до призначеного йому мешкання. Англійська делеґація складається з 52 осіб, в тому числі 19 жінок, здебільша членів секретаріяту. Верхівку цієї делеґації творить 10 осіб, в тому числі приватний секретар Черчила лорд Червел, секретар закордонних справ Іден, фахівець атомових справ і інші фахівці. Майже негайно після свого приїзду Черчил відбув конференцію з іншими 28 членами британійської делеґації. Прем'єр Лянієль вибрався на Бермуди з міністром закордонних справ Бідо. Кількість членів французької делеґації ще невідома. Лянієля зустрінуть з такими самими військовими почестями, як Черчила. Зате президента Айзенгавера, як голову держави, вітатимуть 21 гарматним стрілом та спеціальним церемоніялом. Всі приготування до конференції і привітання делеґатів переводив губернатор Бермудів, сер Александер Гуд. За повідомленнями із столиць трьох великодержав, що відбуватимуть конференцію на Бермудах, англійці найбільш зацікавлені у двох справах: зустрічі з Совєтами на конференції у Берліні (частинно західньому, частинно східньому) і в договореннi з американцями щодо виміни останніми атомними винаходами. У зв'язку з конференцією з Совєтами, найважливішою справою має бути устійнення становища трьох великодержав у відношенні до Німеччини. Американці — як повідомляють із Вашингтону — рішуче противляться всяким таким проєктам, які втягали б до міжнародних розмов червоний Китай, поки нема миру в Кореї й Індо-Китаї. Американської делеґації найбільш залежатиме на здобутті твердої обіцянки від французької делеґації, що Франція ратифікує европейський пакт оборони, при чому президент Айзенгавер ніби готовий скласти заяву про задержання в Европі американських військ, як гарантію для Франції, що вона не буде залишена на призволяще на випадок атаки збоку Совєтів чи Німеччини. Знову ж французький уряд безпосередньо перед виїздом із Парижу французької делеґації звернувся до комуністичних в'єтмінських партизанів в Індо-Китаї із закликом з'ясувати своє становище у справі можливостей мирного закінчення 8-літньої війни в Індо-Китаї. Таким чином і ця справа опиниться на денному порядку нарад на Бермудах. Уся міжнародна преса погоджується, що конференція на Бермудах, яка офіційно розпочнеться 4-го грудня ц. р., є найважливішою міжнародньою подією від часу потсдамської конференції, що закінчила другу світову війну.

Іран відновлює дипломатичні взаємини з Англією

Тегеран. — Речник іранського уряду оприлюднив, що Іран вирішив відновити дипломатичні взаємини з Англією, зірвані більше як рік тому колишнім прем'єром Моссадеком. Речник уряду, Меґді Мірашрафі, заявив, що цю постанову прийняв на своєму засіданні іранський уряд і що вона покривається з бажанням іранського парляменту. Спільна ірансько-англійська заява в цій справі має появитися найпізніше цього тижня. Названий іранський речник заявив, що іранський уряд вирішив відновити дипломатичні взаємини з Англією у зв'язку з конечністю полагодити затяжний спір про нафтові копальні в Ірані, колишню власність Англо-Іранської компанії, знаціоналізовані за прем'єра Моссадека. У цій справі відбулися раніше наради між прем'єром Загеді і міністром закордонних справ разом із членами іранського парляменту, що його розв'язав був цеє Моссадек.

Ізраїль обурений проти резолюції ОН в справі нападу на Кібію

Єрусалим. — Ізраїльський міністер закордонних справ Моше Шарет реферував перед жидівським парляментом прийняту Об'єднаними Націями резолюцію, в якій гостро осуджується напад жидів на прикордонне йорданське містечко Кібію, під час якого згинуло 53 араби. Шарет заявив, що становище Об'єднаних Націй було „фальшиве і помилкове". Він оскаржив З'єдинені Держави і Англію, що вони пожертвували миром на Близькому Сході задля скріплення своїх добрих взаємин із арабським світом. Висновки міністра Шарета викликали гнівні оклики на лавах комуністичних жидівських послів.

В АМЕРИЦІ

● Сенатор Джозеф Мек Карті заявив, одному репортерові, що він в останній своїй радіовій промові зовсім не старався розбити Республіканську партію. „Деякі часописи, сказав Мек Карті, від тієї хвилі, коли я почав боротьбу проти комуністів, постійно пишуть, що я змагаю до проводу в Республіканській партії. Але це неправда".

● 1956 року між ЗДА і Европою влаштують теле-телефонічне сполучення, яке працюватиме постійно, без огляду на бурі й злу погоду. В цій справі вже дійшло до порозуміння між Американською Телефонічною та Телеграфічною Компанією і між Британійськими та Канадійськими компаніями.

● Пані Ровз Монтеро хоче розвестися з своїм чоловіком тому, що після шлюбу виявилося, що він комуніст. Він обіцяв після цивільного шлюбу взяти ще й церковний шлюб, але пізніше, як комуніст, відмовився від цього.

● Вільям Мек Ліллен боровся з крокодилем на фармі Денія на Флориді, і під час боротьби дістався в пащеку тварини, з якої з трудом його врятували присутні.

● 27-річна пані Марлен Мек Лейн Ковал, донька славного кіно-артиста Бартона Мек Лейна, впродовж трьох років була членкинею комуністичної партії в ЗДА, працюючи для ФБІ. Вона працювала для ФБІ без жадної нагороди, бо хотіла прислужитися своїй країні.

● Совєти дозволили своїм громадянам і громадянкам женитися чи виходити заміж за чужинців. Вони не тратитимуть через те свого совєтського громадянства. За декретом з 15 лютого 1947 совєтським громадянам не вільно було входити в подружні зв'язки з чужинцями. Проте теперішня „концесія" сов. уряду не каже нічого, чи совєтським жінкам, які вийдуть заміж за чужинців, вільно буде виїхати з СССР, бо до цього часу їх не випускали.

● Кузен колишнього єгипетського короля Фарука, князь Аббас Галім, став перед єгипетським судом, обвинувачений в змові проти теперішньої єгипетської влади. Він рішуче цьому заперечив, а щоб довести свою льояльність до уряду — зробив різні ревеляції з приватного життя колишнього короля Фарука, представляючи його, як „любовного маняка".

В СВІТІ

● З одної летунської бази в Каліфорнії відлетіли до Англії одночасно 45 великих бомбардувальників В47 і 20 летунських бензинових танкерів. Це є рідкий масовий переліт військових літаків у мирному часі. Подорозі вони зупинилися тільки на Лябрадорі. В Англії перебуватимуть три місяці.

● Футбольна дружина мадярських рудокопів перемогла в змаганні копаного м'яча англійську робітничу дружину. — Мадярські копуни цим дуже втішилися і щоб доказати свою „вдячність комуністичній владі Мадярщині за опіку" — видобувають тепер у своїй копальні по 6 тонн вугілля денно більше, — повідомило комуністичне радіо із Будапешту.

● У Сан Ремо в Італії, славному місті італійської Рів'єри, 30-літній Альберто Рамеля купив у крамниці рушницю і, вийшовши на вулицю вистрілив у першого зустрічного чоловіка. Потім пострілив одну дівчину, шофера авта і двох вояків. Коли вистріляв усі набої, вихопив револьвер і пострілив ще три особи. Останньою кулею вбив себе. З пострілених одна особа вмерла.

● Колишнього совєтського всевладного ката Лаврентія Берію „вичистили" з нового видання совєтської енциклопедії, де він фіґурував, як герой Совєтського Союзу й один із його будівничих. В новому виданні совєтської енциклопедії нема про нього ніякої згадки.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобв'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЖИВЕ СЛОВО

Живе слово, подане у відповідній формі й у відповідному часі, має чи не найбільший вплив на виброблювання публічної опінії та на загальний розвиток суспільства. Живим словом перековувано душі народів, змінювано кордони, перебудовувано світ. Воно бо, живе слово, „було на початку" і від нього почався світ. Майстри живого слова, великі промовці — це справжні володарі душ свого середовища і вони можуть засівати та вирощувати добро і волю, якщо їхнє слово „живе і правдиве", або стягати на людей прокляття, якщо воно підступне і фальшиве.

Модерна цивілізація знає багато способів і засобів, щоб передавати це живе слово якнайширшим масам. Радіо, телевізія, кіно — всі ці модерні засоби допомагають та вможливлюють поширювати живе слово в найдальші закутини, але вони ніколи не можуть заступити значення того первісного живого слова, безпосередньо виголошеного і безпосередньо вислуханого.

Ми, американські українці, не можемо нарікати на брак живого слова. Навпаки, кілометрові „спічі" на наших імпрезах часто вимотують нашій публіці нерви, заколисують до сну, або й викликають явні протести, бо форма і головно кількість тих слів, а часто і їх зміст далекі від того, що могло б одушевляти слухачів. Витворилась ситуація, що в повені зайвих слів нашій суспільності бракує справжнього живого, творчого слова, яке не втомлювало б, але оживлювало б, не дразнило б, але заспокоювало, не знеохочувало б, але запалювало. Не можна сказати, щоб у нас цілком не було добрих промовців, але їх небагато й не часто можна їх почути.

Та не про промовців і не про їх живе слово тут мова. Ми бажали б звернути увагу на одну з найкращих і найуспішніших форм живого слова, якою є, без сумніву, театр. Яка велика шкода, що йому приділюється у нас так мало уваги!

Минулої неділі можна було спостерегти цікаве явище. В залі Народного Дому в Джерзі Сити виставлено вперше комедію І. Алексевича „Загублений скарб". Заля була заповнена публікою, яка дуже живо реаґувала на слова і гру на сцені, хоч для багатьох, які не знають сюжету комедії, багато дечого було незрозуміле. А між публікою можна було спостерегти осіб, яких не можна побачити на жадній іншій імпрезі. Таку приваблину силу має у нас ще живе слово в драматичній формі. Чому ж тоді його не використати в найширших розмірах?

На це є багато причин і труднощів, але їх не було б занадто важко перемогти при добрій волі й коли б наша суспільність потрактувала театр не як справу кількох артистів чи аматорів, але як свою власну, суспільну справу і як справу великої ваги. Як можна б зрушити цю справу з теперішнього застою? На це є дві головні можливості. Поперше — справу театру, професійного чи аматорського, повинні взяти собі до серця поодинокі наші громади та їх провідники. Театр в сьогоднішньому жорстокому світі вже ніде не є прибутковим підприємством; відомо ж, що багато навіть найкращих театрів перестали існувати, а іншим загрожує банкрутство навіть в заможній Америці. Ті ентузіясти, які все ще не залишають думки про театр, це сьогодні майже герої, бо театр не тільки не дає можливостей на життя, але малощо сам життя не вимагає. Тому винаймаючи залю Народного Дому для театральної групи, не можна вимагати від неї такої самої заплати, як за винайм залі на весілля чи забаву. Якщо в громаді немає аматорської групи, було б добре, щоб місцеві провідники бодай час від часу запрошували інші театральні гуртки на гостинні виступи й такими виступами опікувались. Але в першу чергу кожна громада повинна докласти всіх зусиль, щоб такий драматичний гурток існував.

Не можна театральної справи занедбувати й „згори". При УККомітеті існують вже всілякі Ради: Господарська, Шкільна та ін. Вони дуже потрібні, але не зашкодило б, коли б наша центральна репрезентація більше поінтересувалась і театральною справою і спробувала її відповідно зрушити та спопуляризувати. Принагідна вистава на цілі Народного Фонду могла б бути не менш успішна для того Фонду, як і поодинокі національні річниці чи інші імпрези. Вважаємо, що пожвавлення театральної справи в наших громадах великою мірою допомогло б розв'язати багато інших наших громадських проблем і, зокрема, створило б одну з найкращих форм і трибун живого слова, так дуже потрібного усім нашим теперішнім ґенераціям.

ТІНЬ НІМЕЧЧИНИ НА БЕРМУДАХ

Дня 4-го грудня ц. р. розпочинається на Бермудах Конференція найбільш відповідальних державних керівників З'єдинених Держав, Великої Британії і Франції. Формально це має бути виміна взаємних інформацій і думок в актуальних міжнародних питаннях. Тому досі не проголошено денного порядку нарад. Фактично, це має бути великий іспит зрілости західнього світу, відповідального нині за долю людства: чи варитись йому далі в теперішньому хаосі і докочуватись до абсурду у перегонах збросння без ясної і логічної перспективи усунення постійної небезпеки від російського комуністичного імперіялізму, чи зцементувати такий одностайний бльок і так підвищити його силу, щоб могти в передбаченому часі говорити з Совєтами тоном ультиматів. Передостання неґативна совєтська відповідь на пропозицію відбути наради чотирьох великодержав викликала була таку реакцію Заходу, що — здавалося — Бермуди закінчаться перемогою здорового політичного розуму, який наказує зірвати раз на завжди з надіями на мирну розв'язку хронічної міжнародної кризи, що настала з кінцем другої світової війни. Але Москва негайно відчула, що перетягла струну, і, згідно з своєю гнучкою тактикою, зробила раптовий відступ. Погодившися минулого тижня на з'їзд представників 4-ох великодержав, вона дійсно відразу закаламутила знову атмосферу, підбивши вгору шанси а н г л о-французьких угодівських кіл. Ці бо угодівські кола воліють відтягати справу, наражуватись на закид „кунктаторства", тупцювати на місці та цяцькатись з комуністами, як давати німцям в руки зброю, ставити все на карту сили і не здригатися перед можливістю, що конфлікт з таким противником, як большевицька Росія, може виладуватись війною.

Тому, рахуючись з настроями опанованого манією миротворства Черчила, що має у себе в Англії лейбуристів, і з настроями *Ляніселя*, що має у Франції де-голістів, а в Індо-Китаї війну з комуністами, — треба припускати можливість, що „велика трійка" потвердить ще раз принцип — потреби говорити з Москвою і, у виконанні цього принципу, прийме совєтську пропозицію зустрічі з Маленковим чи Молотовим, щоб ще раз поступитись кроком вперед і двома назад у „поході до миру". Однак, здається ,також не підлягає сумніву, що перспектива безпосередньої ще одної зустрічі із ще одним репрезентантом Кремлю не зупинить вже реалізації того основного військово-політичного пляну, що знайшов свій вислів в Північно-Атлантійському Пакті, оборонному пакті Европи та пляні европейської армії. Можна заризикувати твердження, що на Бермудах не буде нікого, хто поручав би зменшити оборонні заходи, поведені в останніх п'яти роках в обличчі большевицької загрози. Послідовно, на денному порядку, при встановлюванні одностайної політики у відношенні до Совєтів, на першому місці стоятиме кардинальна проблема нинішньої міжнародної ситуації: справа Німеччини. Бо чи три західні великодержави говоритимуть про це з Совєтами, чи ні, проте справа Німеччини 1) буде найважнішою з усіх актуальних міжнародних справ і 2) з Совєтами, чи без Совєтів неможливо вже вирішувати її без порозуміння і згоди з самими німцями.

І тому, хоч представників Німеччини на Бермудах не буде,проте тінь Німеччини падатиме на стіл, за яким сидітимуть президент Айзенгавер, прем'єр Черчил і Ляніель, три міністри закордонних справ і фахівці в різних заторкуваних там секундарних справах. Суть проблеми полягає у питанні: чи можливо осягнути таку згоду з Совєтами в справі Німеччини, щоб не тільки всі воєнні альянти могли підписати з німцями мировий договір, але щоб на неї погодились також самі німці?! Мабуть ніхто вже із репрезентантів трьох західніх великодержав не має найменшого сумніву, що Совєти тільки тоді погодяться на об'єднання розділеної нині Німеччини, коли 1) вона буде „зневтралізована", себто безборонна і 2) коли в її уряді засідатимуть також комуністи, отже комуністична партія матиме змогу діяти, себто підміновувати демократичний устрій держави. Коли б на таку комбінацію погодилися навіть і Франція і Англія (хоч дуже сумнівно, чи ця остання погодилася б на реальну перспективу мати внедовзі совєтську армію над Райном), то — не беручи навіть під увагу становища З'єдинених Держав — ніколи не погодились би на це самі німці. Вислід останніх німецьких парляментарних виборів дає яскраву відповідь на всі дотичні сумніви і запити.

Остання парляментарна дебата у Франції не поправила публічної опінії у широкому світі про ту державу. Навпаки: вправді знову показалося, що у Франції є окремі державні мужі з широким світоглядом і повним розумінням трагедії своєї батьківщини, але водночас ще раз дано в паризькому парляменті доказ, що Франція не може бути — в нинішньому вигляді — лідером Европи, бо не може бути лідером той, хто сам не знає, чого він хоче і що буде діяти. Три спустошення, що їх зазнала Франція від німців впродовж 70 років, до того 8-літня війна в Індо-Китаї, до того ж господарська криза, що її несила розв'язати під акомпаніямент партійної демагогії, до того ж кілька мільйонів комуністів у промислі, шкільництві і громадській самоуправі, — це все склалося на комплекс меншости, у відношенні до німців. Він виладовується в спротиві відбудові німецької збройної сили, хоч би в рямцях спільної европейської армії і під спільним командуванням, — концепція, яку придумали були і підсунули Америці й Англії самі французи. Завдання президента Айзенгавера і членів його адміністрації на Бермудах полягатиме в тому, щоб перебороти цей комплекс (запевненням про залишення в Европі американської армії?) і вплинути на будучого французького президента, що його виберуть в грудні ц. р., і французький парлямент, щоб вони ратифікували европейський оборонний пакт. Коли це не вдається, то англомовний Захід готов здійснювати озбросння Німеччини — за висловом міністра Ідена — „так або інакше", — з Францією, або без Франції. Дуже цікаво, чи такі слова знову впадуть на Бермудах під адресою Франції, і як реаґуватиме французька опінія на такий натиск.

I. Світ

МЕМУАРИ ЧЕРЧИЛА

Серед багатьох книжок з історії першої і другої світових воєн праці сучасного прем'єра Англії В. Черчила займають одне з чільніших місць. Вони не тільки добре побудовані на чисельних матеріялах, але й мають іншу заслугу — чудово написані. Адже не випадково В. Черчил дістав в цьому році нагороду Нобеля за літературну працю.

Разом з-під пера В. Черчила вийшли три томи про першу і п'ять томів про другу світову війну. Цими ,днями виходить з друку шостий том, уривки з якого друковано було в „Ню Йорк Таймсі".

В цих уривках-статтях знаходимо досить багатий матеріял про взаємовідносини Великобританії з Кремлем, чи пак Росією, як всюди автор називає совєтську державу. Детально описане положення Польщі, її труднощі, політика Англії відносно неї та ін. Але, безперечно, найцікавішим є докладне виявлення справи розподілу сфер впливів під час переговорів в Ялті.

Ці деталі в розподілі сфер впливів, коли Черчил погодився на домінацію Совєтів в Румунії та на Балканах, а Англія одержала впливи в Греції ,справили найгірше враження на широкі кола читачів і викликали протести по всьому світі. Для нас, українців, немає нічого дивного в тому, ми звикли до того, що світові потуги ніколи не входили, так би мовити, в душу національних питань. Їхня політика завжди була керована власними інтересами, зокрема англійська, побудована на принципі „адджасмент".

У телеграмі з Парижу до „Ню Йорк Таймсу", його кореспондент Солцберґер повідомляв про протести еміґрантів із Східньої Европи і про їх обурення проти того цинізму, з яким їхні країни віддано на поталу червоній Москві. Зокрема гострий протест заявив Григор Гафенку, був. міністер закордонних справ Румунії.

Не доводиться спинятися на подробицях цього торгу, який не може бути записаний до числа осягів західньої дипломатії. Натомість Совєти виставляють його як свій власний осяг. Але їх цинізм виявився ще більше, коли англійські війська ліквідували комуністичне повстання в Греції.

Описує В. Черчил також, як совєтська армія стояла нерухомо поблизу Варшави, коли німці придушували варшавське повстання. Англія і Америка докладали тоді всіх зусиль, що допомогти повстанцям, але Совєти навіть не дозволили американським літакам приземлюватись на своїх летовищах, після того, як ці літаки скидали полякам зброю і амуніцію. Очевидно, англійці та американці були змушені припинити свою допомогу повстанцям.

Знаний вчений Лотрап Стоддард у своїй книзі „Вдаряючі хвилі кольорів" пише, що „єдність Европи побудована на ідеях, запозичених з Греції, Риму та християнства середніх віків. Цього, мовляв, вистачило до початку першої світової війни. Але останніх двох століть не було досить, щоб зв'язати Росію з Европою інтелектуально: правителі її все хочуть брати від Европи тільки її матеріяльні здобутки, відмовляючись від її культурного та духового підложжя".

Керівні політики Англії, як і багатьох інших держав, не можуть зрозуміти одної простої речі: що СССР не є Росія, що в т. зв. Совєтському Союзі живе не один нарід, а багато народів ,поневолених Москвою. Вони ніяк не можуть звільнитися від чару, яким причарувала стара Росія думки й погляди їхніх попередників. Поза москалями західні европейці не бачать в СССР інших народів, хоч дуже добре розбираються в складних національних проблемах Індії чи Африки, зокрема південної її частини. З цієї іґноранції виросла „кенанщина", що трактує Україну в складі Совєтського Союзу як стейт Пенсилвенію в ЗДА. Адже у „Ворлд Крайзіс" В. Черчил так пише на стор. 84 про мир у Бересті з 1918 р.: „Цей мировий договір ,відрізав від Росії Польщу, Литву, Латвію, Фінляндію, Естонію і Україну..."

В той же час, як стверджує З. Авалов в книжці „Независимость Грузии", умовою визнання уряду адмірала Колчака в Сибіру збоку Англії, Франції, Америки, Італії та Японії було „розв'язання русского питання". Цю умову сформулювала Найвища Рада в кінці травня 1919 року в Парижі, в такий спосіб: „Взаємовідносини між Росією й новими державами мають бути полагоджені на підставі договорів". Себто Антанта погодилася тоді була на визнання існуючих самостійних держав, як факту, не входячи в їх прагнення та історію і не розуміючи ідейного підложжя, на якому вони постали.

Президент Вилсон підніс для Европи ідею національного визнання, але „Клемансо й Ллойд Джордж обкрутили цього ідеаліста, не ознайомленого з европейською дійсністю", як про це пише знаний економіст Кейнес у своїй книзі „Економічні наслідки миру".

Тому й зрозуміло, що навіть такі діячі ,як Клемансо, в 1919 р., цікавилися тільки справами своєї околиці, яку вони не тільки знали, але й відчували серцем. Все інше було їм чуже і від усього іншого вони воліли відійти. Адже недарма, коли Грузія вступала до Ліґи Націй, зроблено було застереження: „На випадок нападу на Грузію іззовні, ні Ліґа Націй, ні держави, що працюють під її дахом, не будуть її захищати". Так заявив тоді представник Франції (16 грудня 1920 р.). І дійсно, ніхто не захищав Грузії ,коли Совєти зламали підписаний з нею 7 травня 1920 р. договір.

Зламання договорів, підписаних Москвою в роках 1918-1922, в яких вона визнала незалежність України, кавказьких та прибалтійських держав, повинно було навчити інших, але не навчило нічому.

В кінцевих розділах, надрукованих в „Ню Йорк Таймсі" споминів Черчил підбиває підсумки другої світової війни і приходить до висновку, що Москва могла б забрати всю Европу після евакуації з неї союзних військ, а коли того не зробила, та мабуть тільки з причин технічної слабости. Можливо, побоювалась також протидій збоку Америки та Англії. В ряді розділів автор разкриває картину порушень Совєтами різних пунктів Тегеранської і Ялтинської угоди, як також угод, укладених в Москві. Вияснює також, як він старався запобігти просуненню московських впливів та контролі в Европу і зазначає, що задержання американських військ у Чехословаччині могло б змінити всю мапу сучасної Европи.

З цих рядків В. Черчила проглядає певне знання загальної політики Москви, але рівночасно бажання вести переговори та добиватися „порозуміння" свідчать про двоїстість англійської політики. Зрештою, ця справа залишається відкритою й неясною.

У всякому разі закінчення друком цієї великої історії другої світової війни є великою подією, бо дає першоджерельні матеріяли про саму війну та політичну гру, що весь час точилася довкола різних питань.

(Закінчення на стор. 5)

ЧИ ЗАНЕПАД?

(Кореспонденція з Лондону)

Був я в Лондоні на фільмі з доби другої світової війни, в якім представлено шпигунську аферу: службовець у британському посольстві в Анкарі (Туреччина) викрав таємні документи і продав їх німецьким аґентам. (Тоді німецьким послом у Туреччині був відомий „спец" від аґентур — фон Папен). У фільмі є сцена ,в якій іде розмова між німецькими нацистами, що говорять з погордою про „декадентних англійців". Не знати, чи під впливом цієї пропаґанди, що різними шляхами проходила в світ, чи з власного надхнення — в частині преси в Америці шириться від деякого часу погляд на Британію як на „країну минулого", але без будучности. Деякі з такого характеру статтей нагадують совєтську і взагалі російську пропаґанду ще за царських часів, що називала всю Західню Европу — „гнилою".

Недавно наробила розголосу в Британії розмова для преси, яку дав американський сенатор Еллендер. Сенатор, при всій своїй пошані до „великої нації на малих островах", висловив на адресу Британії кілька жалів і дав деякі поради, що мали б робити громадяни З'єдиненого Королівства, щоб не „занепасти" остаточно. Напр., сенатор сказав, що біля половини мешканців Британії мусять лишити свою батьківщину і виселитися в інші частини світу, бо Америка, в разі війни, не буде мати досить кораблів, щоб привозити харчі для англійського населення, яке не має засобів прожитку в своїй країні... Сенатор Еллендер торкнувся також суспільного устрою в Британії і зазначив, що в цій країні всі соціялісти, бо консерватисти — це фактично ніякі консерватисти, але в дійсності тільки соціялістичні ступайки.

Американський сенатор і частина американської преси критикують політику Британії, яка по другій світовій війні здійснила проєкти, давно задумані, і які не були тільки витвором самих соціялістів: це так звана „держава добробуту" (Welfare State). Головним автором цього пляну був не соціяліст, а ліберал, тепер лорд Беверидж. Соціялістичний уряд Етлі здійснив цей плян законодатним порядком. Відомо, що голова тодішньої опозиції ,а теперішній прем'єр Британії Черчил теж обстоював потребу цієї реформи, зокрема щодо медичної безплатної опіки для всіх громадян Британії.

Коли в 1951 році прийшов до влади консервативний уряд, то всі основні ознаки „держави добробуту" в цій країні лишилися непорушними. Причина дуже проста: консервативна партія дивиться вперед, на нові вибори, і боїться їх програти, якщо скасує закони соціялістичного уряду, популярні в масах.

Закон про лікарську опіку, про допомогу дітям шкільного віку, стипендії в високих школах для талановитих незаможних студентів — все це дає широким масам Британії почуття певности і безпеки: кожний знає, що в разі недуги, він не буде вмирати без лікарської опіки. Безробітні або недужі дістають законом визнану допомогу. Діти в школі дістають дуже дешеве харчування, ,на яке доплачує держава.

Опіка над здоров'ям дітей після другої світової війни допомогла виховати молоде здорове покоління. Коли раніше рахітизм (скривлення костей) був спеціяльно в Британії поширеною „англійською" недугою, то тепер тільки між людьми середнього віку зустрічаєте цю хворобу. Молодь одержала в свій час медичну допомогу, і у молодих британців ноги рівні.

Уряд консервативної партії скасував націоналізацію сталевої індустрії. Ця реформа не викликала в Британії ніякого революційного руху: народ тут звик шанувати закони парляменту. Окрім того, проблема націоналізації промисловости в програмі Партії Праці не є основна: націоналізація не є лік на всі суспільні недуги, вона є тільки частиною пляну господарської демократії. Партія Праці дивиться на інтерес цілого народу і вважає, що приватна промисловість, яка забезпечує робітників доброю платнею і може конкурувати на світових ринках з іншими країнами, служить для поступу і добробуту народу.

Особливо критично ставляться до проєктів прискореної націоналізації дві складові частини Партії Праці: кооперативний рух і професійні спілки. Провідники цієї більшости Партії Праці добрі практики, які не захоплюються теоріями негайного „раю на землі", а хочуть кожний проєкт перевірити, передумати, щоб поспіхом не наробити шкоди саме трудовим масам народу. Тому не диво, що після перемоги консерватистів у виборах до парляменту в 1951 році провідники професійних спілок зараз же заявили свою охоту до співпраці з новим урядом.

Цей практичний змисл характеризує політику цієї країни і в відносинах міжнародних. Майбутні історики будуть подивляти мистецтво Британії в переході від імперіялізму до вільної Громади Народів після другої світової війни. Ясно, що такі „не-декаденти", як німці або московські імперіялісти, не випустили б із рук свого панування в Індії чи в Бурмі без „проби сил". Але політика самої сили не має будучности. Політичний розум Британії підказав її провідникам вибрати шлях згоди на основі рівноправности.

Народ з такою великою політичною традицією, що стала зразком для інших націй, і з таким запасом політичних, наукових, організаторських сил, не можна вважати „декадентським". Звичайно, англійці інакше дивляться зі своїх островів на світові проблеми, ніж Америка з-за океану. Але одверта дискусія, і тільки вона, може вияснити ситуацію і узгіднити тактику.

П. А.

Д-р В. Ґалан, Екз. дир. ЗУАДК

ПРАЦЯ ЗУАДК

(Звідомлення виголошене на зборах Дирекційної Ради у Филаделфії 24-го жовтня 1953)

(2)

Новий іміґраційний закон

Хоч цей закон для втікачів з 1953 року вже ухвалений, але над уложенням його та складенням процедури працюють ще до сьогодні. Екзекутива ЗУАДК бере участь у всіх засіданнях в справі цього закону нарівні з представниками інших організацій. Представник Екзекутиви приявний на кожному засіданні, чи то в Ню Йорку, чи у Вашинґтоні і відвідує у цій справі конґресменів та сенаторів. ЗУАДК сподівається спровадити в цій акції до ЗДА 5—6 тисяч українців.

Вже на сьогодні маємо зголошених 450 спонзорів, які охочі прийняти приблизно 1,200 осіб.

Нам потрібно щонайменше 3,000 спонзорів, щоб задовільно виконати своє завдання. При співпраці всіх громад і всього громадянства ми зможемо це зробити. Треба підкреслити, що деякі громади вже зголосили свою співпрацю в цій акції, а інші треба буде залучити до співпраці при помочі преси та організаційної сітки.

Організація „ЮСЕП" UNITED STATES ESCAPEE PROGRAM

За президентури Айзенгавера назву організації ПЕП змінено на ЮСЕП, але працю веде вона на тих самих умовах. Екзекутива ЗУАДКомітету вжила всіх заходів, щоб включитись до цієї програми і тут у ЗДА і в Европі. Перед виїздом до ЗДА директор Родик вніс перше прохання до ПЕП 29 вересня 1953. Ще в жовтні 1952 р. Екзекутива ухвалила на цю ціль 300 дол. місячно, щоб започаткувати р е є с трацію для цієї програми — з тим, що після трьох місяців ця програма мала вже себе самооплачувати. Видано 900 долярів, але й ці гроші повинні повернутись. Праця йшла повільно і важко — головно в ділянці реєстрації в Европі. Уряд почав давати зачети (едвенс) на цю ціль. Европейський директор вимагав від Управи ЗУАДКомітету більших дотацій на цю ціль. Але в цій справі голова д-р Мишуга і я відбули кілька нарад у Вашинґтоні і переконались, що ця акція може і мусить себе оплатити без дотацій від ЗУАДК. Тоді теж і наш відділ дістав такий урядовий зачет. Теж під час мого побуту у Бонн на нарадах 29 квітня 1953 р. я переконався, що ця акція може самооплачуватись і на цій позиції стоїть наша Екзекутива. Цей проєкт ЮСЕП має такі три програми:

1. Реєстрація втікачів, інформація,

2. Допомога на прожиток втікачам,

3. Допомога в переселенні.

В доповненні до звіту про допомогу ПЕП (ЮСЕП) треба додати, що до кінця червня 1953 року видано допомогу на суму 14,228,14 німецьких марок. За дальших три місяці, себто липень, серпень і вересень, видано суму 26,-001,19 німецьких марок. Залишається невикористаних до кінця року 13,706.

В рахунку цей контракт виглядає так:

Харчі	7.200 н.м.
убрання	30.000 н.м.
ліки	8.000 н.м.
перевишкіл	2.270 н.м.
транспорт	500 н.м.
Разом	54.020 н.м.
Бюра поради	37.112 н.м.
Бюра для віз	2.499 н.м.
Разом	93.631 н.м.,

або приблизно 23.405 долярів. Міжнародні платні — 1.700 дол., бензина і транспорт — 360 дол., реєстрація у Франції і Бельгії — 1.900 долярів. Разом — 3.960 дол. Отже допомога ЮСЕП становить: $23.405 + $3.960 = $27.365.

За даними найновішого звіту в нас тепер зареєстровано:

	204 українці
	484 словаки
Разом	688 осіб

Для словаків до кінця цього року дістанемо новий контракт на суму 20,000 німецьких марок.

Треба підкреслити, що всі признані нам фонди будуть не лише використані вповні, але новий наплив людей дасть ще нагоду ці фонди збільшити.

Зокрема наша співпраця із словаками та з іншими неросійськими народами в ділянці допомоги втікачам надає нам більшого розмаху в цій праці і більший престиж перед нашим урядом в Вашинґтоні.

Це так в Німеччині. Для Австрії зовсім не підписано контракту, бо треба, щоб на місці виявлено зорганізоване зацікавлення цими справами. З уваги на діяння цього проєкту ЮСЕП, ЗУАДКомітет відкрив нові відділи у Німеччині ,а саме: в Берліні, Людвіґсбурґу та Ганновері.

Працівників оплачує ЮСЕП, а ЗУАДК має вдержувати тільки канцелярію, що вимагає лише коло 100 німецьких марок місячно для одної сили.

Окремо стоїть справа в Тріесті, ,де кошти становлять місячно 130 долярів. Якщо вчислити, що ЗУАДК оплачує Европейське Представництво 500 дол. місячно, то це дає на видатки в Европі понад 700 дол., в чому не включено платень американських працівників, лише місцевих. У Франції і в Бельгії наші представники не дістають платень, але кожний аплікант зобов'язаний платити там рівновартість 5 дол на адміністрацію.

В останньому часі ЗУАДКомітет уклав новий договір із ЮСЕП в справі переселення до Канади. Цей канадійський проєкт зложений так, що до нього не доложить ЗУАДК ні цента.

У зв'язку з проєктами ПЕП (ЮСЕП) виготовлено теж проєкт для Берліну і обговорено його з паном Родиком у Вашинґтоні, де отримали ми повну згоду на його реалізацію. Але б. европейський директор ЗУАДКомітету не був ні разу в Берліні, не знав тамошньої ситуації і тепер наш п роєкт виконує Католицька Акція.

(Продовження буде)

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка уважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

Ігор Соневицький

НЕСТОР НИЖАНКІВСЬКИЙ

Цього року минає 60 років від дня народження пок. Нестора Нижанківського, видатного українського композитора модерного напрямку.

Нестор Нижанківський уродився 31 серпня 1893 р. в Бережанах. Його батько, о. Остап Нижанківський — відома постать українського діяча на переломі XIX і XX ст., що вмів поєднати обов'язки священика з великою організаційною працею на терені Стрийської землі. Зокрема багато часу і енергії Остап Нижанківський присвятив музичній культурі. Невтомно працював як дириґент, маючи непересічні дириґентські здібності. Його композиторська творчість захоплює й досі українську душу, передусім у таких популярних хорових творах, як „Гуляли, гуляли", „З окрушків" та в сольових піснях, як „Не видавай мене заміж", „І молилася я", а зокрема в добре знаній пісні на слова Т. Шевченка „Минули літа молодії". Нитку життя цього гарячого патріота та великого культурного діяча перервала передчасно трагічна смерть: після відступу української армії з Галичини 1919 р. його замордувала польська боївка в жорстокий спосіб.

Отож дитячі роки Нестора проходили в довкіллі активного музичного життя, що наскрізь пронизало та полонило молоду душу, защіплюючи в ній любов до мистецтва тонів, бо виростав у культурній священичій сім'ї де музика, зокрема українська стояла на першому пляні.

Після закінчення гімназійної науки, в Стрию, Нестор вписується на філософічний факультет Львівського університету. Одночасно студіює музику в фортепіяновій клясі проф. Лялєвича і музичну теорію у визначного польського теоретика та музикознавця Хибінського. Одначе воєнні події припинили систематичні музичні студії. Нестора мобілізують до австрійської армії, а після упадку Австрії він бере участь у визвольних змаганнях у рядах Української Галицької Армії.

Нестор Нижанківський

Після бурхливих подій першої світової війни Нижанківський дістається в 1920 р. до Відня, де присвячується всеціло музичним студіям, а зокрема музикології на Віденському університеті. Композицію студіює в найвизначнішого сучасного австрійського композитора Йозефа Маркса.

В часі музичних студій у Відні при кінці другої світової війни автор цих рядків студіював композицію теж у проф. Маркса, що ставився дуже прихильно до українців. Отож у часі вільної розмови проф. Маркс з великим признанням згадував свого колишнього учня - українця, підкреслюючи, що він визначався феноменальними композиторськими здібностями.

У Відні появилися й перші композиції Нестора Нижанківського, а саме сольоспіви „Der Herbst ist da", „Wozu bin ich erwacht", що їх написав до слів своєї дружини Меляниї, дочки пок. буковинського діяча і посла до австрійського парляменту Семаки. На Віденському університеті Нижанківський промувався на доктора філософії в ділянці музикології.

Опісля композитор переїхав до Праги, де невпинно продовжував музичні студії у чеського композитора Вячеслава Новака та здобув титул майстра композиції. Підчас побуту в столиці Чехії Нижанківський присвячується частинно педагогічно - виховній роботі у Високім Українськім Педагогічнім Інституті ім. М. Драгоманова. На той час припадає низка його композицій, а передусім фортепіянове тріо та „Маленька сюїта" для фортепіяну, яку написав у 1929 р. Клімат Праги — як згадує дружина композитора в своєму листі — не мав доброго впливу на його здоров'я: він занедужав на туберкульозу і тільки завдяки успішному лікуванню недуга була доведена до неактивного стану. В зв'язку з тим в р. 1931 Нижанківський переїжджає до Львова. Тут він включається в буйне музичне життя і стає професором Вищого Музичного Інституту ім. Лисенка, викладаючи теоретичні предмети, очолює дуже активне музичне товариство Союз Українських Професійних Музик (СУПРОМ), входить в члени музикологічної комісії при Науковому Товаристві ім. Шевченка та інтенсивно продовжує працю в композиторській ділянці.

Бурхливі події другої світової війни спричинилися до еміґрації діячів на Захід, а між ними опинився й Нижанківський. В злиднях еміґрації композитор важко занедужав і 10 квітня 1940 р. в переїзді до Лодзі розпрощався з цим світом у розквіті життя, спричиняючи невіджаловану втрату для української музики. Залишив дружину і сина - одинака Олега, що відзначається теж непересічними музичними здібностями в ділянці сольового співу та в третьому поколінню продовжує традицію музикальної родини Нижанківських.

На превеликий жаль майже вся творча спадщина композитора, що знаходилася переважно у формі манускриптів, пропала під час тернистого шляху скитальщини. В листі дружина покійного композитора пише так: „Найбільша трагедія те, що ноти-манускрипти пропали в Празі, де я їх старанно переховувала, не з моєї вини. Мене заарештувано, а безсовісна юрба знищила дорібок цілого життя".

Деякі опубліковані і неопубліковані твори Нижанківського знаходяться в руках приватних людей, насамперед наших музик-виконавців. Для того, щоб зібрати їх, видрукувати і тим робом врятувати принайменше частину його цінної творчости для майбутніх поколінь, заплянувано створити при Українській Вільній Академії Наук в ЗДА окрему комісію.

Нестор Нижанківський, як людина, відзначався товариськими та життєрадісними прикметами з гумористичною закраскою та з деякою інклінацією до іронії — „насмішки самого себе над собою". Як мистець — це був справжній музика-артист, з крови й кости, а його лірична вдача, що безпосередньо реаґувала під настроями хвилі, вибухала часто непогамованим хвилюванням.

Композитор Нижанківський був обдарований великим талантом імпровізації; тому не раз він перебував цілими годинами за своїм улюбленим інструментом, фортепіяном, віддаючи повну волю своїй творчій фантазії, що могутніми хвилями імпровізації щільно замикала двері зовнішнього світу.

Наприкінці треба відмітити й непересічні здібності композитора в ділянці т. зв. акомпаніяменту.

Реасумуючи, треба ствердити, що постать Н. Нижанківського в історії української музики зайняла незвичайно важливе місце.

Його стиль — оригінальний, що вийшов з неоромантичного напрямку, нераз заторкуючи реґіони музичного експресіонізму, густо пронизаний контрапунктичними елементами.

„Нестор Нижанківський так, як Людкевич і Барвінський, змагав осягнути зв'язки з порваною музичною традицією та водночас пов'язати контакт із новочасними постулятами хвилі". (Історія укр. музики, В-во Тиктора).

Творча спадщина композитора Нижанківського замітно доповнює нашу музичну літературу цінними надбаннями. Композитор, що по своїй духовій природі являється ліриком, культивував камерну музику, а передусім сольову пісню, згадати б лише „Прийди, прийди", „Сниться мені так дуже ясно", „Не співай по весні", „Жита" до слів О. Олеся, дві пісні на бойківські мелодії (одна з них „Ти любчику за горою") і вкінці широко відому пісню „Засумуй, трембіто" до слів Р. Купчинського.

В ділянці хорової музики Нижанківський опрацював низку українських нар. пісень для співаника „Червоної Калини" та написав великий хоровий твір до слів І. Франка „Наймит", що був виконаний вперше на Франківському святі у Львові.

Велику частину своєї композиторської творчости Нижанківський присвятив фортепіяновій літературі, згадати б хоч би варіяції, „Маленьку сюїту", Sonata — brevis, високоякісні фортепіянові мініятюри інструктивно - педагогічного характеру, що вийшли друком заходами товариства СУПРОМ у Львові та низку фортепіянових фуґ, зокрема фуґу на тему BACH та фуґу на українську тему.

З тієї точки погляду Н. Нижанківського треба уважати за першого українського композитора, що свідомо кладе інтенсивний натиск на культивування поліфонічних форм в українській інструментальній музиці.

На особливу увагу заслуговує знамените фортепіянове тріо, що його композитор написав у Празі.

Для симфонічної оркестри Нижанківський написав Полонез.

Наприкінці слід підкреслити, що високомистецькі твори Нижанківського ввійшли не тільки в репертуар українських, але й чужинецьких концертів, здобуваючи собі незвичайно прихильний відгомін.

Перший пухнастий сніг упав на дахи й вулиці села М. на Лівобережжі. На осокорях ще тріпочуть під вітром останні листочки. Не пройти й не проїхати колгоспним соціялістичним селом. Тільки попід хатами вузенькою стежечкою, протоптаною в грузькому болоті, можна дістатися до сусіда. (Ілюстрація з фотоальбому „Любіть Україну", зменшена у 2 рази)

Концерт скрипака В. Цісика

Є багато артистів всіх жанрів і співаків і інструменталістів, які часто виступають перед публікою. Вони звичайно міняють свою програму, але досить рідко міняються їх виконання, їх манера та техніка.

Скрипак Володимир Цісик є приємний виняток в цьому відношенні; він постійно і настирливо працює над собою. Кожний його концерт дає нам уявлення про рух вперед на шляху розв'язування складних проблем артистичного виконання музичних творів. Останній концерт нам довів, що артист здобув нові і свіжі засоби технічного і художнього опанування репертуару.

Програма концерту складена продумано і різноманітно. Маючи своїм партнером першорядного піяніста професора Вадима Кіпу, скрипак мав міцну підставу для ансамблю.

В першому відділі було виконано сонату Ґріґа (до-мінор) і Еспанську Симфонію Лало (власне концерт для скрипки з оркестрою).

Соната Ґріґа звучала динамічно з потрібними нюансами, належними до стилю ґеніяльного норвезького композитора. Другу частину (романс) скрипак виконав з глибоким настроєм. Блискуче і чітко виконано фінал. Піяніст В. Кіпа досяг певної рівноваги звучання у виконанні складної фортепіянової партії.

Симфонія Лало мала потрібні контрасти і скрипакові вдалося віддати без перебільшення екзотичний колорит цієї чудової речі.

В другому відділі виконано: Леґенду — Фоменка, Фінал з сюїти — Грудина, Рондо — Сен-Нанна, Капріс — Вєнявського і Капріс — Паґаніні.

З цих речей скрипакові найбільш вдався Капріс — Вєнявського — який виконано блискуче з легкістю та віденським „шиком". Дуже гарно вдалися обом виконавцям переходи руху від „Капріса" до „вальса" і навпаки.

Рондо — Сен Санса було трохи заповільне, порівнюючи з тим, як його завжди виконують і як це зазначено у автора.

Мій фінал з сюїти навпаки вони виконали зашвидко і тому деякі дрібнички і ефекти пропали, але взагалі виконання було добре, динамічне і чисте. Скрипак Цісик і піяніст Кіпа добре продумали і опрацювали програму і досягли в цьому потрібної „синтези". Публіка щиро і тепло вітала скрипака і вимагала грати на „біс". В. Цісик виконав дуже гарно і з тонким смаком п'єсу Ровеля „Аля Хабанєра" і ще деякі речі. В цілому концерт справив дуже добре враження. Наша українська громада мусіла б більше шанувати своїх видатних артистів і краще відвідувати їх концерти. Це обов'язок кожного культурного українця.

Проф. Володимир Грудин.

ВИСТАВКА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА У ВІННІПЕҐУ

Старанням окремого ділового комітету відбулася в днях від 14 до 20-го листопада ц. р. виставка образотворчого мистецтва, книги й поштові марки у помешканні Українського Народного Дому у Вінніпеґу. Її влаштовано з нагоди ювілейних святкувань УАН — УВАН та УНДому. Виставку відкрито дня 14-го листопада вступним і заключним словом пп. проф. Л. Білецького та І. Трача. Головну доповідь про українське мистецтво виголосила д-р М. Рудницька, ілюструючи її багатьма світлинами. В доповіді подано основні етапи розвитку українського мистецтва та зроблено висновки про його сучасний стан в краю та закордоном. Прелеґентка обговорила по черзі виставлені експонати таких мистців, як В. Кричевський, І. Труш, В. Перебийніс, І. Іванець, Є. Козак, М. Бутович, М. Мороз, Г. Мазепа, П. Андрусів, С. Гординський, П. Холодний (мол.) і ін. З майстрів, що перебувають у Вінніпеґу виставлено по три експонати малярів: К. Антонович, Н. Білецької та М. Левицького і скульптуру Р. Коваля.

Співачка меццо-сопрано Глорія Лейн, яка співала ролю головної героїні в опері „Кармен" в Шикаґо, вперше в історії цієї опери мусіла вмирати „природною смертю", бо її партнер тенор Дейвід Поліро, який грав ролю Дон Хоза, не міг її „проколоти", залишивши перед кінцем вистави сцену і крикнувши до дириґента оркестри Джозефа Розенстока: — Кінчайте самі без мене!

Роман Кухар

ВІЧНИЙ СПІВЕЦЬ

Спів — цей найпервісніший, найінтимніший та, водночас, найуніверсальніший засіб музичного виразу. Але він найменш зрозумілий із усіх інших ділянок музичного мистецтва.

Він поєднує в собі в найтонших пропорціях, взаємовідносини між душевним та фізіологічним комплексом людини, і його безсумнівно трудніше опанувати, як інші музично- мистецькі вияви.

Спів, як мистецтво, обумовлений немалою дозою інтуїтивности, загальною душевною культурою, природною обдарованістю та любов'ю мистця до свого фаху, словом, радше своєрідним покликанням, як самим опануванням правил та фахових засад.

Обмеження навіть здібного співака до інтелектуальної, технічної сторінки вивчення музичного мистецтва, без наявности його прикмет-задушевности й необхідности в співі, наражене в більшій мірі, як у інших родах наук та мистецтв, на невдачу.

Бо в цілому, як і вокальні зусилля примітивних народів, так само й форми досконало завершеного артистичного співу, можна звести до спільного знаменника — природної функції. Спів має різний характер, у віднесенні до різних народів та цивілізацій. Він приймає типічні для себе прикмети й форми виразу, залежно від природи, звичаїв та стадії духового процесу народу.

Музика Орієнту в такій мірі чужа музичним прийомам західньої культури, як і світогляд та спосіб життя Орієнту різний від західньої цивілізації.

Навіть серед самої европейської вокальної культури неважко розпізнати й опреділити її окремих індивідуальних репрезентантів, завдяки їхнім окремим національним різницям. У співі італійців прикметні бархатність вокалу, мелодійна тональність, типічне для італійських співаків поняття „бел канто", як і відкриті голосні мови; французи ж звертають головно увагу на бездоганну дикцію, ставлячи на другий плян продукцію тону, що характерний легкою носовістю; німці, з правила, експлуатують свої ґуттуральні приголосні в намаганні передачі драматизму й експресії, тоді, як росіяни, в своєму пересадному патетичному наставленні, надмірно сплощують тон, і т. д.

Одною з основних функцій співу була й, здебільша, залишається — передача емоцій, хоч, з одного боку, багацько мистецьких пісень у модерному репертуарі мають чисто - інтелектуальні елементи, як і теж, уже від найраніших часів вокальну музику вживано до танку та релігійних практик.

Проте, не знаємо, як виглядало насправді плекання голосу в давніших часах і як звучали ті зразки вокальної музики, що, хоч і в скромних розмірах, збереглися до нашого часу. Феномен людського голосу давніших часів, із-за відсутности ґрамофону, чи інших модерних засобів збереження голосу, для нас навсе втрачений.

Одною з маркантних рис, що відрізняє інструментальну від вокальної музики є присутність „слова" в останній.

Слово, це найхарактерніший елемент співу, й воно властиво оформилося тільки в співі, звісно ж бо, що вчасна поезія існувала зразу як компонент пісні.

Упродовж майже всієї історії знаменує вокальну музику *поперемінне панування* одного з її двох великих елементів: звуку, або тону, слова, або мелодії. Тільки правильні взаємовідносини між словом, душею пісні, і мелодією, були й залишаться ґарантією конструктивного розвитку вокального мистецтва, нарушення ж природного порядку (як, нпр., ґлорифікація музичної форми в 17 й 18 сторіччях доби „кастратів"), приводило неодмінно до його декаденції.

Хоча сьогодні поезія й пісня розмежовані, вони водночас дуже споріднені тому, що їхня генеза й розвоєва тенденція до одности — тотожні.

Це, зокрема, унагляднене в терміні „співець", що характерний і для поета і для спі-

(Закінчення на стор. 4-тій)

З. Дончук

ЧЕРЕЗ РІЧКУ

— Записався?

— Записався.

— І увесь реманент записав?

— Не тільки реманент, а й худобу.

— І корову тоже!? — аж скрикнула Оксана з тремтінням в голосі.

— Для них корова найголовніше, — почав пояснювати Якихта, — бо це стовп, біля якого відростає індивідуальне господарство, стовп, на якому будується приватна власність селянина, а їхня засада, їхня ціль, цю приватну власність вирвати з корінням, випекти гарячим залізом.

— Дурень ти з своєю мовою, насипаний ущерть дурень, де ж я візьму рано дитині молока, як вона протягне ручки? — продовжувала Оксана і в її голосі чулася ниточка жалю за втраченою коровою.

— Хай привикає без молока, — відповів Якихта непевним, глухим голосом.

— Що ж ми тепер будемо робити? — запитала знову Оксана.

— Побачимо, ти не журись, Оксанко, — з ласкою в голосі почав Якихта, — треба робити те, що кажуть, бо коли будеш сперечатися, впрешся, як бик, то зламають роги, знищать і станеться те, що сталося з Бебешком, Кучеренком, Мовчаном та іншими, — тебе в Сибір відправлять в шахті золото добувати, а корову й так заберуть. Бо їхня сила, їхня влада. Вся сарана присунул з Росії, — тут Якихта знизив голос та подивився на двері, а впевнившись, що ніхто не підслуховує, продовжував:

— Присунула на нашу квітучу землю і гризе нас поїдом, залучивши до спілки нашу доморощену голоту. Колгоспи організують, а чи знаєш ти, Оксано, навіщо вони їх організують? Щоб не шукати в цілого мільйона індивідуальних господарств золотої пшениці по коморах, бо там, гляди, ще селянин украде в себе якийсь корець хліба, а в колгоспі тисяча господарств буде працювати, і зерно зсипати в одну комору, візьмуть все на облік, і тоді вже дзуськи хто з'їсть вареника з сиром, ключі від комори будуть в руках держави. Он воно до чого йде! А центр тієї держави в Москві. Не вміли постояти за свою волю тоді, як право нарід розбирав, не стали разом всі, то тепер їжте очі, хоч повилазьте, бачили, що купували.

— Боже мій, Боже, як же ми переживемо цей час!? — проголосила Оксана і заломила руки перед собою.

— Мовчи і тримай язик за зубами, треба себе зберегти до слушного часу. Ходім та поможеш мені висадити плуга й борони на воза, здам першим, щоб в довір'ї бути, а здавати все одно треба, чи сьогодні чи завтра. Сама знаєш, що за спротив цілі села на Сибір вже переселили.

Якихта Пушкар числився в колгоспі по списку першим. Він першим здав коні з возом, дійну з телям корову, залізні борони, та дискового культиватора. Господар був він непоганий, а що його не розкуркулили, — то лише завдяки його умінню з людьми говорити. Він повертався додому вечером без воза й коней, глибоко зітхав дорогою, і навіть змахнув з непокірливих очей гарячу сльозу. Але то було вперше і востаннє. Все в ньому закам'яніло, всього себе він десь далеко сховав всередину, а назовні був лише той чоловік, який потрібен був...

З того часу він бачив світ іншими очима. Йому здавалося, що з-за обріїв, з далекого сходу насувається якась чорна хмара, і та чорна хмара безупинно суне, засліплює сонце, і залишає за собою безпросвітній морок. Навколо все почало темніти, переінакшуватись, вибиватися з колії, звертати із втоптаних стежок селянського життя і блудити манівцями. Все набирало нового, несмачного змісту, перефарбовувалося в фальш і набувало нової, незрозумілої вартости. Уже не було свого власного поля в шпилі, не стало сусіда Гаврищука з добрими сірими очима, що межував на полі, і рано на зорі з росою, великими карими кіньми та саківським плугом краяв свою ниву. Не буде вже скидати свого полинялого кашкета з голови і, весело посміхаючись, вітатися: Бог поміч! Якихто Романович! Еге! не скажу вже я йому: Спасибі, Боже поможи Вам тоже! Немає його, не має і мене. Минулося.

Непотрібно вже дубової комори з сосновими засіками, непотрібно більш хлівів, возівні, клуні, бо немає худоби, немає реманенту, немає воза. Залишилась лише страшна небезпека майбутности, загроза безпідставного арештування і розлучення з родиною.

А щоб себе зберегти на деякий час, то треба було сміятися там, де люди плачуть, хвалити те, що люди проклинають, і, взагалі, робити не те, що підказує сумління, розум, християнське серце, а те, що диктує всемогутній володар із Кремлю. Потрібно було перетворити себе в гидкого підлабузника, в слизняка.

— Бр. р. р... гидко, — і від цих думок Якихта сплюнув під ноги і розтер місце тяжким чоботом. Він ішов до колгоспної конюшні, був конюхом, і привітно вітався зо всіми зустрічними. Перекинеться словом — другим, і пішов. Ось назустріч йому йде, поблискуючи зброєю на сонці, прикордонник, і хоч приміщення прикордонної застави знаходиться за селом, відокремлене високою огорожею, проте, населення знало всіх прикордонників особисто, знало кожного характер та вади. Знало, хто одружений, хто тягається за чужими вдовицями або зачіпає дівчат. І прикордонники знали селян. Не тільки знали, а спеціяльно вивчали кожного. Неблагонадійних вислано цілими родинами за стокілометрову зону в глиб країни, залишилися лише ті, що не викликали покищо сумніву.

Прикордонник порівнявся з Якихтою і привітався.

— Здраствуй, Якіхта Романовіч! как дела?

— Здрастуйте! дякую, добре, іду от худобу доглядати.

Через пів години, коли Якихта колгоспними кіньми заїде в річку Збруч з бочкою, і, закачавши штанини, залізе по коліна в воду, прикордонник знов підійде, перекинеться слівцем і піде понад берегом. Служба вартує, щоб „диверсант" не прийшов звідтіль в Країну Рад, та не потушив революцію.

Так щоденно. Привезти води, напоїти худобу, нагодувати, повичищати, почистити гриви, хвости.

Якихта часто, як прикордонник відійде, поставить відро на воза, а сам вп'ялить погляд на той бік, і відірватися не може, хоч і там окупанти, але стіжки рясніють в кожного на току, і корови та коні по подвір'ї ходять, і пісня українська витає вечорами. І тоді щось гадюкою починає його смоктати під серцем. Очі його тоді вкриваються таємничою загадковістю. Він рвучко хватає віжки і виїжджає до колгоспу, щоб не роз'ятрювати ще свіжої рани.

Зима. Білий, як вата, пухкий, сліпучий сніг, гладенькою плахтою вкривав дахи зажурених будівель, встелив стежки й дороги та приховав замерзлу річку Збруч. Мороз щипав за кінчик носа, а сніг скрипів під копитами кінських ніг, під полозами широких саней, під новими валянками Якихти Пушкаря. Висока решетилівська шапка, підперезаний поясом кожух, захищали Якихту від холоду, він їхав по воду спокійно. Довга пузата бочка, розляглась на всі сани, притрушена за ніч дрібненьким, білим снігом, тихенько, в такт кінських копит, рипіла.

Якихта звів коней за повід на лід, дістав з саней сокиру з довгим держаком і почав вибирати місце на ополонку. Він ненароком кинув раз чи два поглядом на той бік, але прикордонник привернув його увагу.

— Здравствуй, Якіхта Романовіч! — так його називали раніш, так звали й тепер, — а морозец то крещенскій ниньче та трещіт да щіплєт, — промовив прикордонник.

— Да, холоднувато сьогодні, — обізвався Якихта і якось химерно прищулився, вдивляючись в срібну білизну гладенької річки. — Тисне, як ніколи, ще в ту війну, як з полону я тікав, то так тиснуло.

— А ти, папаша, і в плєну бивал?

— Ні, не був, а чуть не вскочив, та насилу втік.

— Ну, і хорошо сделал, что сбежал.

— Та й я так думаю, що краще утікти, чим мучитися в полоні.

(Закінчення на стор. 4)

Петро Заярський

ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

(До 90-річчя з дня народження).

Ольга Кобилянська народилася 27 листопада 1863 року в Гура Гоморі на Буковині в інтеліґентній родині. Шляхетний вплив матері письменниця відчувала все життя і так писала про це: „Яка велика вона була для своїх дітей, який великий благородний вплив ішов від неї на умовий і чуттєвий розвій дітей. Як тихо, безгомінно помагала вона виховувати діти батькові, що, моз у ярмі, працював день-у-день нижчим урядником у бюрі, без відпочинку, без відпусток, щиро повних 45 років"... Дитинство і юнацькі роки минули в гірському буковинському містечку Кімполюнґ. Тут Кобилянська вчилася в народній школі німецькою мовою. Через матеріяльні нестатки вона не змогла здобути ширшої освіти. Проте, невтомно працюючи над своєю самоосвітою, читаючи твори західньоевропейської літератури, Кобилянська стала врівень з високоосвіченими людьми свого часу. Перші твори св оіКобилянська написала німецькою мовою, але під впливом Н. Кобилянської стала пильно вивчати українську мову і писати оповідання і повісті українською мовою. Кобилянська любила рідну гірську природу і вміла відчувати її дивну красу. „Бували місяці, — пише письменниця в автобіографії, — коли я ані одної днини не пропускала, не вийшовши на якийсь шпиль гори, не відкривши якогось нового чарівного закутка між скалами, не сполохавши якого хижуна з-поміж густих смерек і не покупавши босих ніг у розпіненому потоці". У Кобилянської як письменниці, — пише О. Маковей, „вдача наскрізь поетична, повна мрій і туги, поважна, незвичайно вразлива на красу життя і природи і ще більше на грубості їх, — именно ті, що дотикаються безпомічно самітної женщини серед наших прикрих життьових і товариських обставин". Кобилянська відзначалася сильною вольовою вдачею, високою ідейністю, широким світоглядом, великим мистецьким хистом. І все це зумовило характер її літературної творчости. „Я писала, — каже вона, — коли любила, писала, коли терпіла, коли не находила вдоволення бажань своїх особистих, коли бачила кривду, заподіяну як людям, так звірятам, цвітам і птахам, писала, коли переймалася великими ідеями про визволення жінки,.. ідеєю національного відродження, патріотизмом, який зміцнила в мені Леся Українка". Між цими обома письменницями була велика ідейна спорідненість і близькість поетична. Особисте знайомство перейшло у велику приязнь між обома видатними письменницями. Після великої трагедії, яку пережила Леся Українка в 1901 році, тільки на зеленій Буковині в Ольги Кобилянської знайшла Леся Українка заспокоєння і втіху душевну. Вони були справжні посестри духові, їхріднило і глибоке розуміння природи і музики, і однакові естетичні смаки, і захоплення сильними людськими натурами, і віра в людину з її вищими духовими стремліннями і величними ідеалами, з її піднесенням на верхів'я прометеїзму, і велика полум'яна любов до свого поневоленого народу та непереможна віра в його перемогу. „Я любила народ, — писала О. Кобилянська в листах 1921 р., — і люблю його до сьогоднішньої хвилі. Де є народ, — там і культура і сила буде!" Таку віру в народ висловлює письменниця. Спільною рисою обох письменниць був також їхній европеїзм. Кобилянська ґрунтовно вивчала европейську культуру, своєю творчістю була близька до европейської літератури, була тим мостом, що з'єднував нову українську літературу з літературою европейською.

Перше оповідання Кобилянської надруковане в „Зорі" 1894 року. Тут поставлена проблема емансипації жінки. Героїня повісти Олена бореться за людську гідність жінки, але ще не може перемогти обставин життя. У повісті „Царівна" (1895) подано дальшу еволюцію образу Олени. Наталка Верковичівна перемагає ті несприятливі обставини, що їх не змогла перебороти Олена. За рік перед появою „Царівни" О. Кобилянська на зборах „Товариства руських жінок на Буковині" виступила з доповіддю на тему: „Дещо про ідею жіночого руху". В цій доповіді письменниця провела різку межу між веґетаційними, фізіологічними вимогами, властивими для всякої тварини, — і вимогами духовними, ідейними, властивими тільки людині. Жінка повинна мати рівні права з мужчиною в задоволенні цих вищих потреб життя. В „Царівні" письменниця висловила не тільки свої думки, а й свої глибокі переживання: „Царівна" писана кров'ю мого серця" — признається авторка. Наталка, героїня повісти, є справжня царівна в розумінні гідности жінки і людини. Своїми почуттями і розумом вона підноситься над оточенням. В повісті подано образ нової жінки, що бореться за свободу і рівноправність жінок, за змістовне духове життя, за високоідейну творчу працю.

В повісті „Земля" (1902) письменниця ставить ширші соціяльні проблеми, показує ту „владу землі", що так позначилася на хліборобові, на його психіці й побуті, на його вдачі й переживаннях. „Факти, що спонукали мене написати „Землю", правдиві, — каже О. Кобилянська. — Особи майже всі, що до одної, також із життя взяті. Я просто фізично терпіла від тих фактів і коли писала, ох, як хвилями ридала". Івоніка Федорчук завдяки енерґії і тяжкій праці став заможним ґаздою. Він мріє про кращу долю своїх синів Михайла і Сави. Нероба Сава стає убивцею чесного, працездатного Михайла. Батько носить таємницю і трагедію злочину сина в своїй душі. Глибока психологічна аналіза, висока літературна майстерність ставить цю повість в ряд найкращих творів української літератури. В листі до авторки М. Коцюбинський дав високу оцінку повісті: „Я просто зачарований Вашою повістю — все: і природа, і люди, і психологія їх, — все це робить таке сильне враження, все це виявляє таку свіжість і силу таланту, що, од серця дякуючи Вам за пережиті емоції, я радів за нашу літературу".

Психологічні повісті О. Кобилянської „Через кладку", „За ситуаціями" та інші „дають справді багатий матеріял на те, щоб зрозуміти людську душу, особливо жіночу, яку письменниця так докладно знає і так тонко вміє аналізувати. Тонке мереживо любови між двома вибраними істотами Кобилянська плете майстерно, з захопленням. Прегарні картини природи, що її авторка неначе живу істоту любить і вміє ту любов у слові вилити, доповнюють враження..." (С. Єфремов).

О. Кобилянська була також великим майстром новель, глибоко-психологічних своїм змістом. В них розкрито контрасти між ідеалами людини і соціяльною дійсністю, провідне в них — моральна краса, вічна гармонія душі. В одних творах вона дає чарівливі малюнки природи, відтворює поезію народних леґенд, воскрешає тіні минулого („В неділю рано зілля копала", „Битва"), в інших підносить шляхетність душі та засуджує духове зубожіння („Жебрачка", „Покора"), плямує душевну черствість, еґоїзм („За готар", „Юда").

В українській літературі Ольга Кобилянська займає визначне місце поруч з найвидатнішими письменниками своєї доби. Вона збагатила нашу літературу новою тематикою, новими ідеями, новими художніми засобами. В загальному розвитку нашої літератури твори О. Кобилянської становлять дальший вищий щабель. Европейська в кращому розумінні цього слова творчість О. Кобилянської збагачує також світову літературу. І тому твори нашої письменниці, перекладені на німецьку, чеську, болгарську, російську та інші мови, мають успіх і серед чужих читачів.

Шляхетні ідеї свободи, демократизму і людяности, справжня високомистецька краса природи і людської душі, з великою майстерністю показані в творах видатної письменниці, мають також велике виховавче значення. Високі літературні досягнення письменниці сполучені з великою, глибокою і щирою любов'ю до поневоленого рідного краю. Все життя і творчість Ольги Кобилянської стверджують її високий патріотизм. В своїй автобіографії письменниця заявила „Пишучи щобудь, довше чи коротше, я лиш одно мала в душі:

„УКРАЇНУ, ТУ ВЕЛИКУ, ПИШНУ, ПРИГНОБЛЕНУ, СКОВАНУ УКРАЇНУ, ЇЇ ОДНУ Й НІЩО ІНШЕ!"

Б. Романенчук

ЧИ СПРАВДІ ТАК ЗЛЕ З ГУМОРИСТИКОЮ?

В останньому літературному додатку „Свободи" (ч. 231) надрукована стаття С. Женецького про українську гумористику. Автор нарікає, що в нас немає гумористики, що нашим гумористам не дають розвиватися, що наша суспільність гальмує розвиток гумористики, що суспільність малокультурна, бо не любить і не має зрозуміння для гумористів і гумористики, та багато інших закидів робить автор українській суспільності, скидаючи на неї всю вину за те, що в нас, мовляв, нема гумористики. Не знаю, на чому автор спирає свої міркування й твердження, але знаю, що вони безпідставні й уроєні. Все це авторова фантазія, яка з дійсним станом цілковито розходиться.

Перша авторова помилка лежить у тому, що він змішав два різні поняття: гумор і сатиру. Гумор і сатира, це різні речі. Гумористика, це неконечно сатира, а сатира не завжди гумористика. Гумор і сатира тісно з собою в'яжуться, це правда, але ж це не одне і те саме. Не завжди в сатирі є гумор і не завжди в гумористиці є сатира. З цього помішання понять випливає і авторове твердження, що розвиток гумористики іде в парі з розвитком культури. Гумористика залежить від розвитку культури ретільки, оскільки від нього залежить уся літературна творчість. Гумористика, це гумористична література, але гумор лежить (або не лежить) у вдачі людини чи народу. Гумористика залежить в першу чергу від вдачі людини, тобто, скажім дуже просто, від її гумору. Можна бути малокультурним і мати почуття гумору. І навпаки, можна бути висококультурним, але не вміти вбрати почуття гумору в відповідну форму, бо це залежить від уродженого хисту, від таланту. Можна б теж бути дуже культурним народом, чи суспільством і не витворити гумористичної літератури, коли нема гумористичних талантів і коли нема розвиненого почуття гумору у вдачі даного суспільства.

Коли ж іде про нашу гумористику і нашу суспільність, то в нас ніхто гумористики й гумору не боїться. Майже, а то й напевно, нема в нас таких, що не любили б гумористики, навпаки, кожен радо читає гумористичні твори, дуже часто такі, що хіба коні з них могли б сміятися. Наш нарід, незалежно від своїх трагічних переживань, має досить високо розвинене почуття гумору і гумористичного, одначе не так, як твердить автор „до недосяжних вершин". Це тільки порожна фраза, непідтримана ніякими фактами. Але фактом є незаперечним, що гумористика має в найширших кругах наших читачів дуже велику пошану і симпатію. Навіть „тяжкі трагіки", навіть „чорні песимісти" схильні засміятися від доброго гумористичного твору. І ніхто в нас гумористики не поборює, ніхто не ставить їй перешкод, ніхто її не гудить і не осуджує. Вона може розвиватися зовсім свобідно й незалежно.

Що гумористична література в нас не така багата, як, може, в інших народів, це інша справа, але не з тих причин, які подає автор, а просто з приводу браку гумористичних талантів. Не має автор ніякої підстави твердити, „що наша верства, серед якої твориться література, не розуміє гумору, недоцінює її, а навіть поборює гумористику і її творців". Які конкретні докази має на це автор? Чим може доказати, що „ми самі гальмуємо розвиток нашої гумористичної літератури"? Яких гумористів у нас не допускають до голосу? Хто з них має труднощі друкувати свої гумористичні твори? Дам цілу свою тижневу „карпентерську пейду" тому, хто покаже, що в якійсь нашій редакції не прийняли до друку доброго гумористичного твору. Але я знаю, що цього ніхто доказати не може, бо наші редакції дуже часто друкують такі гуморески, від яких хочеться з розпачі плакати. А друкують такі, бо кращих нема. Значить, гумористам у нас відчинені всі вікна й двері. Коли газети друкують поганеньких гумористів, то добрих надрукують тимбільш. Отже, де і які перешкоди мають гумористи? Добрих і цікавих гумористів, поза кількома, в нас нема, а ті що є, мають всюди доступ. Навіть гумористи-графомани мають можливість друкуватися. Думаєте, що ні? Слідкуйте за українською пресою.

З цілої статті, про яку мова, можна витягнути висновок, що автор думав про сатиру, а писав про гумористику. Значить, все те, що він писав про гумористів і гумористику, повинно відноситися до сатири і сатириків у властивому цього слова розумінню. Але чи в цьому випадку авторові твердження і міркування спираються на якихсь фактах і доказах? Теж ні. Сатирики, як звичайні гумористи мають у нас такі самі умовини розвитку, як усі інші письменники й поети. Коли сатира влучна й дотепна, вона завжди знаходить признання. Добру громадську, а чи навіть особисту, сатиру надрукує кожна газета. Коли сатира дотепно і влучно висміває якісь громадські хиби, ніхто її не поборює. Навіть коли сатира скеровує своє вістря чи жало проти окремих осіб, яких неґативні риси варті окремої уваги, ніхто її не поборює. Це показує практика. Скільки в нас особистої сатири друкується по газетах. Добрий і влучний та дотепний шарж завжди викликає сміх, веселість і приязну реакцію, навіть у тієї особи, до якої відноситься. Часто в нас буває і дуже дошкульна сатира, яка підкреслює якісь суттєві риси тієї чи іншої особи, звичайно громадської, які варто взяти під сатиричний обстріл або сатиричне жало. Це жало може бути дуже гостре, але при тому воно мусить бути тоненьке, так сказати б, „делікатне", щоб уколоти, але не пошкодити. Людина відчує тоненький біль, але для образи немає підстави. Часом людина в душі ображається, але коли сатира бодай здебільша культурна, то вона сприймає її без гніву. Сатира, це не ломака з плота і не люшня від воза. Сатира висміває, але висміювати можна тонко і грубо. Тонке висміювання, дотепне, культурне, це майстерність, грубе висміювання, це простацтво, яке треба поборювати. Але цього в нас одначе не робиться, всупереч твердженням автора. Сатира може бути звернена і проти самого президента, але вона мусить бути культурна й тонька, коли ж вона груба й простацька, то вона не сатира, а простацтво. Такого простацтва не любить не тільки наше, але й інше громадянство. Несмачних дотепів, грубошкурости, простацьких особистих випадів не любить ніхто. Нікого не захопить сатира, яка витягає приватні справи людини, які обходять тільки її саму, але кожний висловить сатирикові признання, коли він підхопить якусь цікаву рису людини чи громади і дотепно висміє її. Не пригадую випадку, щоб хтось десь колись побив якогось гумориста за сатиру на себе. А коли такий випадок десь і трапився, то це ще не дає підстави узагальнювати його і кидати каменюкою некультурности на всю суспільність, називаючи її малокультурною. Коли хтось колись образився на „Комаря", „Лиса", „Мітлу" чи якусь іншу „Осу", то з цього не можна робити правила й гудити за некультурність всю громаду. Це правда, що ніхто не любить, коли з нього насміхаються, глузують, але в цьому і сила сатири, щоб висміювати й бичувати неґативні риси людей. Проте поборювання сатири в нас немає.

Інша справа, що деякі наші гумористи, чи сатирики не мають вичуття міри, не мають тонкости і тієї культурности, якої вимагають від громадянства. Коли автор каже, що наше громадянство малокультурне, бо поборює гумористику, то я сказав би протилежне, що саме деякі наші гумористи та сатирики малокультурні і грубі, що ображають громадянство. Не можна сказати, щоб „Лис" чи „Комар" чи „Мітла", якийсь Еко або Ікер не пустили часом грубшого жарту або дотепу, проте Еко носить цілі окуляри ще зі Львова, а Ікер сміло похожає собі по Сьомій й Ню Йорку і не боїться, щоб його побили. Навпаки, всюди запрошують його до виступів і до співпраці. А коли якихсь саморобних гумористів редакції не приймають, чи не пускають друкуватися, то це непомильний знак, що це не гумористи й не сатирики.

Можна погодитися з автором, що в нас на деякі справи накладено „табу", якого не можна рушати, але для добрих гумористів чи сатириків нема „табу". Вони завжди знайдуть способи вміло нарушити це „табу" і ніхто не буде їх лаяти. Авторові нарікання і жалі уроєні, безпідставні, а твердження фальшиві.

По катеринославських степах простягнулися від Дніпровської гідроелектрівні лінії високої електричної напруги, що мали урухомлювати всю довколишню промисловість. Тікаючи з України в 1941 році, большевики Дніпрельстан висадили в повітря. На світлині контрасти війни: мешканці голодного Нижнедніпровська дерев'яними саночками везуть з села картоплю, виміняну за останні лахи. (Ілюстрація з фотоальбому „Любіть Україну", зменшена у 3 рази)

Ральф Урбан

СТАРИЙ ЖЕБРАК

(Новеля)

Молодий маляр Махгольд мав своє ательє на даху шестиповерхового будинку, де поміщалися й модерні бюра різних фірм. По його розумінню він платив багато ренти і тому, що був самітний, то й мешкав в ательє. Одного ранку Махгольд пішов напроти до пекарні і приніс для сніданку два рогалики. По дорозі додому, коли проходив коридором, щоб дійти до ліфту, він побачив перед собою старого, погано одягненого чоловіка, який збирав недокурки на мраморній підлозі. Маляр подивився на нього тільки мимоходом, потім він став перед ним тому, що обличчя з білими кучерями зробило на нього незвичайне враження.

— Галло, старий! — сказав він. — Не хотіли б ви мені позувати? Такого типа шукаю вже давно.

— Що ви платите? — запитав старий.

— На це погані вигляди, — сказав Махгольд і почухав себе за вухом. Гроші на цигарки ви у всякому разі дістанете, а якщо продам картину, ви можете бути впевнені, що добре заплачу.

— Ну, так, — пробурмотів старий, — я маю час...

І він негайно поїхав з ним до ательє. Маляр почав працювати над портретом. Потім чоловік ще приходив декілька разів ранком.

Сьогодні ми кінчаємо, — сказав одного дня Махгольд.

— Чи маєте вже купця? — запитала бідна людина.

— Ні. Але маю надію, що мій знайомий, який має мистецьку крамницю, візьме цей портрет, бо він радо купує старих жебраків і тому подібні портрети.

Гм, — сказав старий, — і скільки ви візьмете за портрет?...

— Можливо, п'ятсот, — сказав маляр, рухаючи плечима.

— А що я дістану від цього?

— Якщо я дійсно продам за п'ятсот, то дам вам десять відсотків, це тому, що я — добра людина.

— А тому, що я також — добра людина, — сказав старий, встав, вийняв свій поганий гаманець, — хочу у вас купити цей портрет. Чотири сотки і ні пфеніґа більше. Я не хочу, щоб під назвою „Портрет старого жебрака" мене повісили в якійнебудь ґалерії.

— Це дуже дивне, — простогнав Махгольд під час того, як жебрак клав гроші на стіл. — І ви ще збираєте недокурки?...

— Так, — похитав головою старий. — Я просто не можу бачити, коли вони лежать на підлозі, де я по всіх стінках прирobив попільнички. — Я власник цього будинку.

Переклала з німецького

Ліда Манило

ВІЧНИЙ СПІВЕЦЬ

(Закінчення зі стор. 3)

вака й композитора. Чим, на ділі, були Гомер, Боян, барди, скальди, мінстрелі, трувери, трубадури, міннезенґери, майстерзінґери, лірники, кобзарі й бандуристи, як не поетами й співцями в одній особі, поетичними й музичними авторами й виконавцями своїх творів?

Такі загальні рямки, з яких виник мистецький спів і які повинні надавати змисл мистецькому співові, навіть в модерних його пропорціях.

Природа дійсного співця здефініована ще в епоху гелленської цивілізації, або ж у добу трубадурів, міннезенґерів, чи нашого „віщого Бояна" — співців дум. Дійсна співацька професія модерних часів, наскрізь зматеріялізована, із грубо-еґоїстичним обрахунком; це лиш відгалуження й ідеологічне викривлення первозору. Бо, подібно як філософія, віщий спів це — не професія, лиш покликання, й шукання глибоких правд.

Такий був Гомер у 9-му сторіччі до народин Христа, великий та неперевершений співець, що творив і в супроводі ліри виконував невмирущі багатства літератури. Подібний був кельтський леґендарний бард Оссіян, такі були англо-саські мінстрелі, нормандські трувери й провенсальські трубадури, духові аристократи свого часу, чи міннезенґери з своїм фанатичним мистецьким ідеалізмом, що знаменито віддзеркалений у турнірі співаків на замку Вартбурґ, в Ваґнерівській опері „Тангойзер".

Та й сам Ваґнер, поет та музика, об'єднюючи поезію й музику, та кладучи підвалини під оновлене розуміння музичного мистецтва, є також символом цього вічного співця.

В пошуках традицій вічного співця в українському підсонні зустрічаємо світлі силюети полум'яного патріота Бояна, автора „Слова", або ж наших багатирських пращурів — кобзарів, лірників та бандуристів, цю „сіль землі", мистців і патріотів від крови й кости, що свою музу ставили на послуги свому народові й у часи народних революцій доби Хмельниччини, чи Коліївщини піднімали народний дух, закликали до повстань, повнили службу між фронтами й запіллям і умирали смертю героїв. Таких співців треба і в сьогоднішній великий час.

Муза українського модерного співця дуже складна: йому неможливо обмежити свого покликання до виключного професіоналізму, бо ж він і артист, і громадянин, і патріот, і воїн, у одній особі. На ньому тяжить місія зворушувати серця, будити ентузіязм, приносити землякам-ізгоям євшан-зілля, бути носієм етичних вартостей — християнської моралі, суворих обичаїв та лицарських чеснот, та ще невтомно працювати над підвищенням рівня всенародної культури, популяризувати духові, поетичні й музичні твори своїх компатріотів, промощувати контакт між нашим та зовнішнім фронтами та нести національну ідею в широкий світ. Хто зрячий і віруючий, той піде за ним.

І хоч, з вини національної недержавної долі, фортуна не прикрасить його чола лавровим вінком, ані не буде йому, безкомпромісовому співцеві й патріотові доступу до почестей, зате він, мов той Парсіфаль, шляхом страждань та зречення від особистого щастя, нестиме спасення другим.

ЧЕРЕЗ РІЧКУ

(Закінчення зі стор. 3)

— Канечно, какой же дурак согласітся бить в плену, когда можно бить на волє.

Якихта примружив на сонці очі, став спиною до саней, розмахнувся сокирою і вдарив блискучим, гострим лезом об лід.

Лід дзенькнув, якось дивно ляснув, як куля біля вуха, і віддавсь луною аж на тому боці. Тс. с. і. і. і... — обірвалось десь далеко. Коні з саньми, немов би по команді, тихенько рушили в цей час, і пішли... Якихта, немов би і не бачив, рубнув по кризі вдруге.

— Лошаді пошлі! Пушкар! держі лошадей! — крикнув прикордонник.

Якихта повернувся і закричав:

— Тпрруу..., щоб тобі хрін з маком, тпрр. р. у. у...

Прикордонник крикнув до Якихти:

— Догоняй же лошадей, чорт, догоняй... — і сам почав кричати, — трррр. р... чєрті, тррр.

Якихта підтюпці догоняв з сокирою коней і кричав їм вслід: тпрр. р. у. у..., а коні, наче б то не до них кричали, ще швидшим кроком прямували через річку на той бік, і вже були біля самого берега. Якихта догнав сани і вчепився за рожен. Коні витягли його на той берег, і в цей час польський прикордонник зупинив їх за віжку. Коли сани зупинилися, то дно бочки спереду випало і слідом за ним з бочки вилізла дружина Оксана з віжками в руках та витягла синка Петруся. Тільки тепер совєтський прикордонник побачив, що його блискуче обманули, але на той бік його влада не досягала. Якихта з польським прикордонником, дружиною та сином посідали на сани й поїхали. Оглянувся лише синок Петрусь та показав наостанку зблідлому прикордонникові свого язичка. Сани поїхали на захід, залишаючи за собою слід свіжої, нової дороги.

Совєтські прикордонники прийшли до хати Пушкаря, розламали на дверях замок і зайшли в середину. На печі великими чорними літерами виднівся напис: „Залишаю вам, товариші, все те, що в хаті, а батькові Сталінові те, що за хатою"... Прикордонники боязко між собою переглянулись, ховаючи в губах посмішку, бо під написом ще було намальоване щось. Вони обшукали в хаті всі куточки, але крім черепків від побитих горшків та трісок від порубаного стола, лавки та ліжка, в хаті більше нічого не було. Правда, ще на стіні звисав портрет Сталіна, в якого очі були виколені, мабуть, кочергою, а під носом була намальована дуля.

— Вот кулацкій гад что наделал, — промовив один прикордонник.

— Сжеч і повєтру развєять ето контрреволюціонноє гнєздо, — добавив другий.

— Куда же он свої вещі запрятал под самім нашім носом, что нічого нет в хате?

— Куда? сжог подлец, он на всьо способен, хітрий кулак, — відповів інший.

Прикордонники вийшли з хати і забили двері цвяхами, щоб ніхто не зайшов.

Вечором в селі вже всі говорили, що Пушкар своїми кіньми, разом з родиною утік на захід, за кордон. Не один селянин при зачинених дверях в хаті тяжко зідхав і промовляв до дружини:

— Випередив нас Якихта, я давно й сам подумував якось вискочити з цього болота, а тепер ох-хо-хо...

А поміж людьми говорив:

— О! я давно догадувався, що в його голові ворушиться контрреволюція, він тільки до влади підлещувався, поки за кордон не чмихнув, а думка в його була і є, —вовча.

З того дня, колгоспові брати воду із Збруча заборонили, бо коли ж навіть такий надійний колгоспник утік, то більше нікого до берега не допускали. Колгосп викопав криницю, а жінки прали сорочки в ночвах.

СМІХ — ЦЕ ЗДОРОВ'Я

Приймаючи нову секретарку, директор ставив їй такі запити.

— Жуєте ґуму?

— Ні, пане.

— Завертаєте очима до молодих аґентів?

— Ні, пане.

— Часто телефонуєте в особистих справах?

— Ні, пане.

Коли директор думав над новим запитом, секретарка почала його питати:

— Чи ви, пане директоре, підтримуєте язиком смердячу сигару, коли диктуєте?

— Що — якби то — ні.

— Чи робите пекло в бюрі того дня, коли вдома вам досолить жінка?

— Ні.

— Чи дуже ричите на службовців, коли хтось із них спізниться на п'ять хвилин, затриманий червоним світлом на вулиці?

— Ні.

— Чи вмієте оцінити першоклясну секретарку, якщо б її колибудь дістали?

— Гадаю, що так.

— Дуже добре. Приймаю вашу оферту. Коли маю почати працю?

Совєтський вчитель наказав учням, щоб у своїх домах повісили на стіні портрет Маленкова.

— Чи всі ви так зробили? — питається другого дня.

— Ні, — відповідає один з учнів.

— Чому?

— Бо в нас нема стіни. Наша родина живе посередині кімнати.

Шестирічна донечка вдарилася в палець і скрикнула „собача кров!" Батько сказав до неї:

— Маєш десять центів, і не вживай більше цього поганого слова.

За кілька днів приходить дівчина до батька і каже:

— Батьку, я знаю таке слово, яке вартує цілого доляра.

— Батьку, я по вуха залюблений в одній гарній дівчині. Скажіть, як мені довідатися, що вона думає про мене.

— Одружися з нею.

— Вибачте, пані, але я не можу почути ані одного слова, — сказав слухач в театрі до пань, що сиділи перед ним.

— Ви не мусите цікавитися змістом нашої розмови, — відповіла одна з балакучих пань.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою)

„ГРУБО ПОРУШУЮТЬСЯ ПРИНЦИПИ КООПЕРАТИВНОЇ ДЕМОКРАТІЇ"

М. Радулевич пише в „Радянській Україні", як більшевики „дбають" про сільських споживачів". Він домагається, щоб „краще задовольняти запити сільських споживачів", і дає такий зразок „совєтської демократії" в кооперативах.

„У споживчій кооперації області грубо порушуються принципи кооперативної демократії. Збори пайовиків скликаються дуже рідко, і тільки окремі правління сільських споживчих товариств, а ще рідше районних спілок звітують перед ними. Щождо членів правління облспоживспілки, то вони дуже рідко бувають у пайовиків.

Всі ці факти свідчать про те, що в роботі споживчої кооперації Ровенської области є серйозні хиби. Але на це не звертають ніякої уваги обласний відділ торгівлі і його завідуючий тов. Булахов. Тут вже здавна повелося, що облторгвідділ, як правило, займається роботою тільки державної торгівлі і зовсім мало втручається в діяльність споживчої кооперації".

Тов. Булахов „дбає про державу касу", а не про потреби українського села, і просьба Радулевича нічого тут не вдіє.

„ШАХРАЙ І ЙОГО ПОКРОВИТЕЛЬ"

Під таким заголовком М. Одуд змальовує в „Р. У." совєтського бюрократа, яких немало тепер на українських землях.

„Завідуючий жаб'ївським районним фінансовим відділом І. Курилюк зарекомендував себе „ділком" ще на попередній роботі. Будучи завідуючим заболотівським райфінвідділом, він незаконно, користуючись службовим становищем, за безцінь придбав будинок. За цей та за інші подібні вчинки Курилюка виключено з партії, знято з роботи.

Та знайшовся у Курилюка покровитель — начальник відділу кадрів станіславського облфінвідділу Л. Пасинков. Після розвалу фінансової роботи в Заболотівському районі Пасинков послав Курилюка для „зміцнення" Жаб'ївського району. Приступивши до виконання своїх обов'язків, Курилюк відразу ж почав „здобувати" собі гроші. З державних грошей він „позичив" у податкового агента Томюка 1.500 карбованців, у агента Жикалюка взяв для здачі у філію Держбанку 21.838 крб., а здав тільки 20.833 крб. Джерел для здобування грошей у Курилюка багато, і він їх всі використовує. Не гребує він і „задатками" самих податників, яким обіцяє влаштувати їх справи.

До цього слід додати, що Курилюк систематично пиячить. Справа доходить до того, що він навіть не підписує документів, платіжних повідомлень, доручивши це одному податковому агенту, а печатки на документи ставить в чайній чи в буфеті.

Таке „керівництво" Курилюка райфінвідділом привело до того, що Жаб'ївський район, починаючи з третього кварталу 1952 року, систематично провалює виконання фінансових плянів і тим самим зриває фінансування соціяльно - культурних заходів, допускає затримку видачі заробітної плати.

До станіславського облфінвідділу надходять скарги на негідні вчинки Курилюка. Але Пасинков і тут покриває його.

Про все це добре знає і завідуючий облфінвідділом тов. Ферчук та чомусь не виводить Курилюка на чисту воду".

І такі шахраї та злодії безкарно обдурюють український нарід.

„ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСТЬ ДОПУСКАЄ НЕСТЕРПНЕ ВІДСТАВАННЯ"

Дописувач „Радянської України" невдоволений з того, що український нарід не поспішає працювати на своїх заволодніків — російських большевиків. Як працює Чернігівська область — про це свідчить ця частина допису під заголовком „Недопустима байдужність".

„Чернігівська область допускає нестерпне відставання. Як північна область республіки, вона повинна була раніш за інші впоратися із збиранням цукрових буряків. Та з цією роботою тут не поспішають. Буряків не викопано ще з чверті плянтацій, кукурудзу зібрано лише з третини площі, заготовлено грубих кормів для громадського тваринництва тільки 60.1 процента; не виконано також пляну силосування кормів.

Ще в більшій мірі відстають окремі райони. У Батуринському, Борзнянському, Комарівському та Носівському районах викопано цукрових буряків тільки на 55-65 процентах площі. Між копанням і вивозкою сировини на цукрові заводи допущено великий розрив, внаслідок чого на плянтаціях скупчилась величезна кількість цукрових буряків. Допускаються втрати цінної сировини.

Колгоспи більшости районів области, особливо Новгород-Сіверського, Холминського, Корюківського, Семенівського, Грем'яцького, не заготовили ще й половини грубих кормів і не закінчили закладки силосу. Не набагато кращі справи і з копанням картоплі та оранкою на зяб".

Цікаво, що дописувач не подає причини цього „нестерпного відставання".

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка уважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

І ЩЕ ПРО МАЗЕПІЯНУ

Дня 20-го жовтня, 1953 року в „Свободі" (ч. 218) я забрав слово в дискусії про Мазепинський клейнод, що розпочав бувший заступник голови ради міністрів УНР, д-р К. Паньківський, та заапелював до УНРади й Виконного Органу впорядкувати цю справу, виставивши три спірні точки: 1) справа власности клейноду, 2) справа його переховання і 3) справа його використання у нашій сучасній боротьбі. Я бажав відповідальним чинникам дати тільки речевий матеріял до рішень, бо вже звише минуло довгих п'ять років, — я дуже терпеливо людина, — від ухвали закону УНР про клейнод вже минає 15 літ, — а справа і досі невпорядкована і клейнод у „чемодані".

В цій справі відповідальні органи ще не забрали слова. Але 7 листопада, 1953, в „Свободі" (ч. 232 пані Наталія Лівицька - Холодна забрала слово в цій дискусії й оголосила письмо, що своїм подратованням і своєрідною логікою є зайвим доказом пекучої національної конечности впорядкування цієї справи. В цім листі є ряд тверджень, що їх не можу залишити без відповіді.

Насамперед запевняю паню Н. Лівицьку-Холодну, що я щиро болію над хворобою її достойного батька і що бажаю йому як найскорішого видужання. Маю й повну пошану до її почувань як доньки й жінки.

Проте, я звик чітко розмежовувати справи родинні й особисті від справ національно - державних. Вся наша скитальщина живе в постійних турботах за своїх хворих і інвалідів та у тривозі за тих, що по лісах борються і умирають, — але вона не припиняє ні на хвилю нашої визвольної боротьби. І сучасні династії не вимагають тих привилеїв, щоб хвороби в родині затримували свободу дискусій над справами національно - державними і не уважають зараз кожний виступ якогось опозиційного діяча „жалюгідним".

Вона уважає за доцільне аж погрідливо оголошувати в „Свободі", що її не цікавить ні моя точка зору на ґоточні події, ані те, „що саме й коли я дораджував Андрієві Лівицькому в інтересах УНР", але, „Свобода" вийшла із широкого загалу і я теж для того загалу дозволю собі користати з права свобідної думки в Америці, та пищу для суспільности, що знає про мою скромну працю в УНР на протязі чвертьстоліття.

Пише пані Н. Лівицька-Холодна далі, що її заторкнули лише ті місця статті „в яких криються безпідставні обвинувачення під адресою мого батька А. Лівицького, якому автор закидає незаконне переховування чужої власности"... Жадна людина доброї волі такого „відкриття" зробити в моїй статті не зможе, бо там нічого подібного не „криється". Це не моє твердження, а пані Наталії Лівицької - Холодної, і вона сама противорічить свому відкриттю, стверджуючи, що я член уряду УНР, двічі передав Мазепинський клейнод її батькові, значить, уважав це законним.

Як я виснив у статті, тодішні міністри УНР уважали переховування клейноду мною, чи паном Андрієм Лівицьким за провізорію, яку треба буде скоріше чи пізніше настало правно урегулювати, бо ні я не вічний, ні він, а це власність нації, не наша. І ще раз підкреслюю, відповідальність за твердження, що така провізорія незаконна, несу не я, а пані Наталія Холодна-Лівицька.

До того самого роду належить і її друге оскарження, що я в статті „затемнюю питання законного Хоронителя клейноду" і я ласкаво прошу її залишити виснення цього правного питання авторитетним правникам УНР та Виконному Органові. Вони може й матимуть відвагу виснити, що від смерти св. пам'яти Симона Петлюри, УНР не мала й не матиме „голови держави", а тільки його заступника, та що майбутнього „голову держави" діждеться вільна Україна.

З іншими точками подібного роду не маю часу полемізувати, бо вони несуттєві, але прошу її ласкавої терпеливости, якщо Господь допоможе, я вкоротці напишу спогади про всі ті справи, і Науковий Інститут, і що в нім під час окупації діялось, і про деяких інтернованих гестапом... Зрештою, ту добу опрацьовують на підставі німецьких і українських документів американські історики.

Я щиро тішуся, що на кінці свого письма пані Наталія Лівицька-Холодна знайшла зі мною спільну мову і підтримує мою думку, що „це справа УНР і Виконного Органу" та поділяє і мою надію, що вони „впровадять лад і порядок в цю ділянку". „Де-чемоданізації Мазепинського клейноду вимагає національна боротьба; цей символ мусить заняти відповідне місце в ній, бо поміг би хоч ЗУДАК-ові зібрати в Америці кілька тисяч долярів для наших обездолених і хворих залишенців у Европі.

Щодо моєї „сміливої думки", яка виразно підкреслює, що клейнод є власністю нації і бажає правно виключити всякі гіпотетичні евентуальності з боку уряду, то хочу тільки порадити громадянам зацікавитися, що сталося з власністю нації, оригіналом документу відновлення нашої державности, Берестейського Договору, який переховувався „сімейним способом" однією з наших заслужених діячів і патріотів. При чім в дискусії над Мазепинським клейнодом, власністю нації, моя „висока особа", Маркетський Университет чи НТШ — це вже тасмниця ласкавої пані Наталії Лівицької-Холодної.

Хочу вірити, що їй, як і мені, доля того клейноду лежить на серці.

Роман Смаль-Стоцький.

Мілвокі, 10 листопада, 1953.

Мемуари Черчила

(Закінчення зі стор. 2-гої)

В останніх розділах 6-го тому говориться багато про Польщу. Автор зазначає, що визнання за Росією нових кордонів на сході, себто окупація західних українських земель Москвою, є „заплатою за її людські жертви в останній війні". Далі ставить він питання про долю поляків, які примушені були податися на захід, про виселення німців з окупованих совєтською Польщею частин Пруссії та ін., але ні одним словом не згадує про Україну та українців.

Здається, що Черчил свідомо обминає це питання. Масмо підстави твердити, що він знає не тільки сучасні, але й минулі обставини в українській політичній грі, одначе не хоче їх торкатися. Проте, можливо, що це питання у відкритій формі не підносилося під час різних переговорів „до їх Англія та Америка вели в Совєтами.

Та не доводиться сумніватися, що українське питання було обговорюване не раз приватно англійськими провідними мужами. Адже в своїх спогадах Джан Р. Дан, бувший військовий представник Америки в Москві, який під час війни переводив будову та організував обслугу летовищ в Україні згадує про це. В книзі „Дивний альянс" на сторінці 124, він пише: „Правда полягала в тому, що присутність американських військовиків у Совєтському Союзі, а зокрема в Україні, яка є територією сумнівної льояльности, не була більше бажана... Москалі були дуже втішені нашою евакуацією, коли в квітні 1945 р. це було рішене і останній американський вояк залишив Україну".

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В Німеччині

Свято Покрови в Новому Ульмі

Храмове свято в оселі Новий Ульм набрало особливо святкового характеру вже через те, що припадає на день великого релігійного свята Покрови Пресвятої Богородиці, яке українці шанують як свято національно - козацьке. Адже всім нам відомо, що заступниця українського народу — Пречиста Богородиця ратувала і святині, і наш нарід від нещастя під час ворожих нападів.

Мешканці оселі Новий Ульм віддали належну пошану і гідно відсвяткували свято нашої Заступниці. В чудово прикрашену церкву, де в центрі на гарному килимі оздоблений у вінок з живих квітів із омофором в руках був приміщений образ пресв. Богородиці, зібралось 13. X. на Вечірню багато віруючих. Ще, мабуть, ніколи не бачила ця церковця стільки народу. Тут були жінки й діти, надто багато старшин та вояків усіх військових формацій і військових організацій. На панахиду Пласт зробив „шпалер" від обох боків аналою, а перед аналоєм стали „на струнко" три вояки з прапором.

Не одного загартованого в битвах старшини чи вояка заблищали сльози на очах, як заспівали Вічну Пам'ять під схилений прапор, бо нагадали не одного вояка та щирого товариша, що згинув за волю України.

Українець головою міжнародної організації

16 жовтня ц. р. відбулись чергові загальні збори АГАФІБ-у (Арбайтс Гемайншафт авслендішер Флюхтлінге ін Байерн). Пожвавлена діяльність цієї міжнародної організації в минулому році відбилася також на вигляді й перебігу її останніх загальних зборів. Участь в них взяла рекордова кількість делегатів і гостей. На 21 національний комітет, які є членами АГАФІБ-у, явились на збори делегати аж від 19 національних груп. Всіх разом з гістьми було на зборах понад 50 осіб. Делегатом від Баварського Червоного Хреста був його директор фон Бертраб. Професор д-р Теодор Оберлендер — досі державний секретар в баварському міністерстві внутрішніх справ, а тепер бундесміністер в Бонні — надіслав зборам привітального листа.

В Аргентині

Об'єднання українців в Аргентині

31-го жовтня ц. р. відбувся в Буенос Айресі черговий — Третій Конгрес Українців в Аргентині, який вирішив питання об'єднання українців в Аргентині, створення одної громадської централі, одної обов'язуючої всіх репрезентації, бо дотеперішня Українська Центральна Репрезентація такою загальною українською установою не була. У зв'язку з тим відбулася, за ініціятивою Українського Культурного Об'єднання (УКО) і під проводом його голови о. Ореста Карплюка ЧСВВ, 26-го вересня у приміщенні оо. Василіян передконгресова нарада українських центральних установ, у якій взяли участь УКО, Братство Святої Покрови УАПЦ і Т-во „Відродження" та в характері обсерваторів президія УЦР. Організаційний референт УКО, ред. М. Денисюк реферував проєкт УКО в справі конгресу й Ради УЦР. Після дискусії вирішено створити комісію, в склад якої входили б по два представники від усіх українських центральних установ в Аргентині. Комісія опрацювала б спільні проєкти: передконгресового правильника, статуту УЦР та форми самого конгресу.

У той спосіб українські організації й установи в Аргентині станули на шлях об'єднання на громадському відтинку.

В Бразилії

Школа української співачки в Куритибі

Шостого вересня українська оперова співачка, пані Доня Цапко - Одарері, в залі Куритибської Філії Хліборобсько - Освітнього Союзу, дала великий концерт учнів своєї школи. Молоді хлопці й дівчата, що вперше виступали зі сцени, співали українською, італійською та німецькою мовами. Переважна більшість учнів складається з бразилійських студентів вищих та середніх шкіл м. Куритиби. Серед них є кілька осіб українського походження.

Часопис „Свобода" повинен знаходитися в кожній українській хаті!

Голос Читача

Співчуття для Катрусі

Сердечно співчуваю панні Катрусі й щиро дякую авторові фейлетону „Клопіт з пропагандою" („Свобода" ч. 232) за те, що він заторкнув справу змісту наших історичних пісень, з якими наші хори виступають перед чужинцями.

Оця „турецька неволя", про яку ми весь час співаємо, не разить вуха українського слухача, бо вона стала вже для нас символічним образом в часі нашої неволі. Але як може реагувати чужинець? Той, що знає дещо про нас, справді буде здивований, чому ми співаємо про турецьку неволю, не згадуючи ні словом про московську. А той, що не знає, винесе враження, що нещасні українці справді стогнуть десь під турецькою неволею, і почне шукати Україну десь в Малій Азії.

Питання модерної вктуальної української пісні важливе не тільки з уваги на нашу пропаганду перед чужинцями. Ми не маємо цікавих і модерних змістом та відповідних мелодією пісень для наших молодечих організацій і шкіл тут й Америці. А що важливіше питання, — що ми даємо нашій молоді в Україні, що відівчило б її співати совєтські „частівки" й маршові піонерські та комсомольські пісні? Невеличкий репертуар нових пісень, або не цілком задовільний або не спопуляризований, хоч наше суспільство, а зокрема молодь, прагне нової пісні. Послухайте, як бурхливо вітають слухачі на концертах „Пісню про Тютюнника" чи „Пісню про Карпатських Січовиків" І. Багряного.

Є у нас поети, що могли б дати потрібні нам пісні, і є композитори, що могли б створити до них музику. Хто ж винен, що ми все ще співаємо про „турецьку неволю"? Мабуть всі ми, ціле суспільство, що до цього часу не звернуло уваги на справу створення і популяризації модерної змістом української пісні.

Ю. Пундик

Мінеаполіс, 11-го листопада 1953.

ЗУАДКОМІТЕТ ПОЧИНАЄ НОВУ ПЕРЕСЕЛЕНЧУ АКЦІЮ

(Продовження)

Слідуючі родини з Німеччини прохають американських українців помогти їм переселитися до ЗДА на основі нового іміграційного закону з 1953 року.

ЛИСТА Ч. 6.

Бардачук Макар, Зінаїда; Бадинський Андрій; Білio Дмитро; Білоус Роман, Ольга, Евгенія; Бонь Михайло; Будяк Микола, Маріянна; Бобров Полина; Бугаїв Михайло, Еріка, Борис; Білоус Василь, Лотте; Бучко Микола; Хлан Іван; Чорний Данило, Марія, Стефан, Микола, Петро; Черніснко Григорій, Ерля, Микола; Чурка Анастазія, Іван; Данилюк Михайло; Дашко Володимир, Віра, Ростислав; Дермикова Анна; Дмитрів Гриць; Дмитрів Іван; Дуб Григорій; Філь Ярослава, Микола, Христина; Федак Марія, Михайло; Галайда Василь; Гульчицький Микола, Марія, Микола, Маріян; Галян Павло, Ельфріде, Орися, Андрій, Юрій; Габіт Володимир; Гайдук Теодор; Гайкас Параніян; Гаврилюк Стефан, Анеля, Бронислав; Голдун Юрій; Гоцко Стефан; Голуб Остап; Глива Іван; Григорович Ігор; Гуня Іван; Гунка Ілько; Ільчишин Антін, Теодосія, Василь, Марія; Яцьків Микола; Якимів Стефан; Янко Олександер; Юнко Анна, Дмитро; Камінський Володимир; Коцка Михайло; Комар Теодор; Косарюк Іван; Коссак Ірина, Володимир, Роксоляна; Ковач Василь; Крецун Анна, Ольга, Любомира; Кудлачек Реґіна, Лідія; Купрісвич Григорій; Лабунка Марія, Мирослав; Латинишин Григорій; Литвиненко Петро, Марія; Луцак Василь, Павлина, Василь, Павлина; Лей Вілі; Макар Катерина, Петро, Стефан; Макарук Володимир; Малиновський Володимир; Малинич Андрій; Мельниченко Борис; Міщенко Володимир, Елисавета, Сефер-Роза, Клавдія, Володимир; Міскевич Тамара; Мольнар Стефан, Валентина; Москаль Изидор, Еріка, Маріта; Мураль Василь; Мишталь Стефан; Мельник Василь, Божена; Нагорний Тома, Анастасія; Надорожняк Теодор; Ніновський Микола; Онацький Стефан; Осадчук Богдан; Панас Йосиф, Ерна Йосиф, Галя; Панчук Олександер; Панченко Іван; Петрів Андрій; Петрушкевич Михайло; Пятничка Михайло, Магдалина; Підковяк Михайло; Пісоцький Петро; Пупина Юрій, Лені, Льотар, Ангелина; Петров Сергій; Поляков Микола; Радейко Микола; Ревай Стефан; Ріпецький Модест, Мирослав, Андрій; Романа Богдан; Росід Стефан; Рождественський Василь; Рудник Стефан; Рибак Володимир; Савка Йосиф; Савка Володимир; Сачок Петро; Сарбаді Іван; Савченко Іван; Салко Микола; Семена Петро; Сенчук Петро; Сербин Іван; Соколик Володимир; Соколюк Зеновій; Сорочак Володимир; Сосняк Михайло, Сошин Ілля; Шалапан Богдан; Шарий Осип; Трофим - Тарновецький Богдан; Ткачук Теодор; Улинець Іван; Вацик Василь; Варварук Іван; Васильчук Василь, Стефанія, Ганна, Марія; Верещинський Василь; Волиняк Володимир; Височанський Стефан; Висовський Еміліян, Марія; Загорян Петро, Маряна; Зажицький Мечислав; Зброжик Василь; Зубович Микола; Жуківський Стефан; Штокало Юстина, Володимир; Штайнколь Юрій, Иоганна, Моніка, Варвара.

Щоб запевнити приїзд цим родинам, треба, щоби американські горожани підписали заяву, що вони мають мешкання і працю для нових імігрантів, займуться їх приміщенням у ЗДА та що нові імігранти не стануть тягарем для американського суспільства.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет.

United Ukrainian American Relief Committee, Inc.
P.O. Box 1661, Phila. 5, Pa.

ВСЯЧИНА

СТАЛІН ДОВГО ПЕРЕД СМЕРТЮ БУВ УМОВО ХВОРИЙ

„Фріман Магазин" надрукував статтю, в якій пишеться, що Сталін довший час перед смертю був умово хворий. Цю умову недугу Сталіна пізнали лікарі ще 1932-33 років, коли Сталін замучив голодовою смертю мільйони українських селян. Цю недугу називають лікарі „параноя", і нею треба пояснювати всі чистки, які робив Сталін, а також і смерть Сталінової жінки Аллілуєвої. І з такою божевільною людиною деякі державні провідники думали співпрацювати при замиренні світу!

Подаємо до відома, що оголошення величини 1 інча через 1 колонку виносить $1.40. Проситься належитість (відповідно до величини огол.) пересилати разом з текстом.
Адм. „Свободи".

СОТВОРІННЯ, ЩО Є ТВАРИНОЮ И РОСЛИНОЮ

Професор зоології на Тексаському університеті д-р Джек Майерс повідомляє, що на цьому університеті вчені вивчають життя сотворіння, яке має прикмети тварини, а одночасно деякі її життєві процеси нагадують рослину. Д-р Майерс називає її „тваринорослиною". Це сотворіння пливає по воді і може поликати харчі немов тварина, але одночасно воно має хльорофіл і під час перерв між нормальним харчуванням при допомозі фотосинтези воно, подібно як це роблять рослини, черпає поживу від сонячного світла.

Громадський Комітет повідомляє Громадянство, що похорони

сл. п. ЮРІЯ ТИЩЕНКА-СІРОГО

відбудуться

В СУБОТУ, 5. ГРУДНЯ 1953 Р. О ГОД. 9-ій РАНО

з похоронного заведення П. Яреми, де відбудеться ПОХОРОННЕ БОГОСЛУЖЕННЯ звідки винос тіла до Укр. Протестантської Церкви при 2-ій Еве., коло 7 вул., звідтам на кладовище East Ridgelawn, N. J.

ГРОМАДСЬКИЙ КОМІТЕТ.

ОБ'ЄДНАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ

із жалем сповіщає Українське Громадянство про смерть свого Голови

ЮРІЯ ТИЩЕНКА-СІРОГО

автора, редактора й видавця, невтомного організатора та ентузіяста справ літератури для дітей і молоді.

Вічна Йому Пам'ять!

ОБ'ЄДНАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

ТАРЗАН, ч. 3194. Рятунковий відділ

— Відпочинете на моїй плянтації — сказав Тарзан. — Тоді мої вазірі проведуть вас вниз ріки до станиці.

— Малий сафарі йде до нас — прошепотав Тарзан. З ним білі люди.

— Все гаразд — сказав він. Джессі! — вигукнув Джером. по хвилі. — Це французькі — Цей цивіль — це детектив колоністи і їхні поліцаї. — Том Ленглі! Він іде по мене!